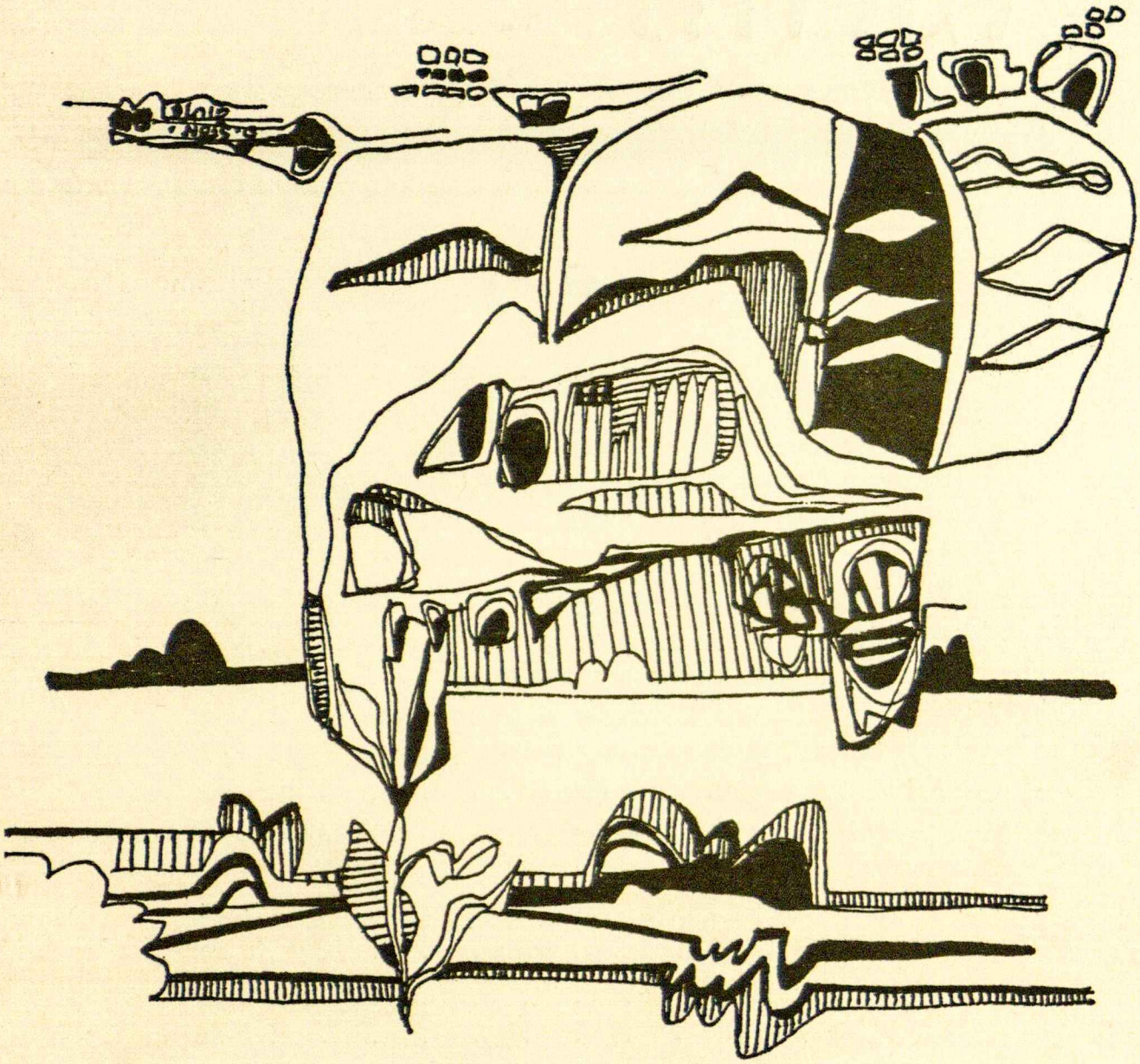

ATEITIS 6

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKO JAUNIMO ŽURNALAS

1974 JUNE — Vol. LXIV No. 6 1974 m. BIRŽELIO MĖN. — Nr. 6

TURINYS

Lietuvos balsas 161
Mūsų pasaulis 162
Link švaresnio pasaulio — **Jonas Abromaitis** 164
Pavergtos Lietuvos padėtis studento akimis —**Jonas Kudirka** 170
Energijos krizė — **Almis Kuolas** 176
Kai vilkai bėga kartu — **Linas Sidrys** 182
Vaikas stebi žmogų — **Ritonė Ivaškaitė** 185

Jaunos Jėgos

taip, tada buvo gerai — **Tomas Girnius** 186
Savo kambario tamusumoj — **Rūta Stankutė** . . 187
Vaikystė, nekaltumas — **Aušra Ošlapaitė** . . . 187
Antytė ir spindulėlis — **Birutė V.** 187
Miestietė — **Aušra Kananavičiūtė** 188

Jaunimas veikia

Philadelphijos šventė —**Aušra Kananavičiūtė** . . 189
1973-1974 Cicero ateitininkai veikia 190

Ar nori $150.00? 192
Fotografai, dėmesio! 192
Atsiųsta paminėti 193

Viršelis ir dauguma iliustracijų — **Danguolė Stončiūtė**

REDAKCIJA:

Kun. Jonas Staškevičius,
941 Dundas St., W. Toronto ,3 Ont., Canada.
Telefonas: (416) 364-7646.

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS:

Rūta Čepaitytė, Algis Čepas, ses. Dalia Keblinskaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Emilija Pakštaitė, Danguolė Stončiūtė.

LAUŽYMAS:

Vytas Pranaitis.
Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Čikagoje.

ADMINISTRACIJA:

Juozas Polikaitis — ATEITIS,
7235 S. Sacramento Avenue,
Chicago, Illinois 60629
Telefonas: (312) 434-2243.

ATEITIS yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje $7.00, susipažinimui prenumerata $5.00, garbės prenumerata $15.00, visur kitur laisvame pasaulyje $5.00.

ATEITIS — The Lithuanian Catholic Youth Magazine. Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association. Business address: 7235 South Sacramento Avenue, Chicago, Illinois 60629. Yearly subscription in the US and Canada $7.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.

LIETUVOS BALSAS

Kai žmogus šaukiasi pagalbos nelaimėje, jo šauksmas yra tiek naudingas, kiek jis pajėgia kitų dėmesį atkreipti. Todėl veltui šaukia skęstantis, kai jokio žmogaus prie kranto nėra. Taip įvyko su mūsų pavergtąja Lietuva. Tūkstančius ištrėmė okupantai mirčiai į Sibirą, tūkstančiai partizanais kovodami žuvo savo tėvynėje, tačiau jų balsas, nors ir garsus, nors ir gyvybių gyvybėmis klotas — nesusilaukė pagalbos. Pasaulio politikams tokie dalykai buvo nesvarbu.

Neseniai Lietuva sušuko Kalantos ir jo pasekėjų balsu. Tuo momentu balsas truputį sudrumstė pasaulio įprastą rutiną, bet tai buvo skęstančio balsas, kurį girdėjo "thrill-seekers". Jie subėgo ne skęstančio gelbėti, o pasižiūrėti kaip jis įdomiai skęsta.

Dabar pasigirdo naujas vargstančios Lietuvos balsas, kuris nežada greit nutilti. Tai "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Net 10 numerių jau yra pasiekę laisvąjį pasaulį. Šis balsas turbūt bus visapusiškai efektingiausias ir naudingiausias: nekilnojamos žmonių gyvybės, o girdisi labai gerai, jei tik prijungiamas geras garsiakalbis. Garsiakalbiais galime vadinti "Kronikos" vertimus į įvairias kalbas ir tų vertimų leidimą bei platinimą svetimtaučių tarpe.

Kaip tik tokią "garsiakalbinę" misiją atlieka JAV Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybė, versdama visus "Kronikos" numerius į anglų kalbą ir spausdindama brošiūrėlių formoj. Mūsų, kaip ateitininkų, pareiga — kuo daugiau tų "Kronikos" egzempliorių anglų kalba įsigyti ir juos dalinti savo svetimtaučiams draugams bei pažįstamiems. (Norinčius užsisakyti tų brošiūrėlių, prašome kreiptis šiuo adresu: Religinės Šalpos Komitetas, 64-09 56th Rd., Maspeth, N. Y. 11378).

Gal ir šis Lietuvos balsas liks bent laikinai "tyruose šaukiančiojo balsu", bet jis nedings, nes pasiliks kruopščiai suregistruoti vergavimo metai ir kančių ir neteisybių faktai, kurie amžiams liudys okupanto klastą ir žiaurumą. Okupantui tai yra skaudu, nes jis nėra amžinas: istorija ir žmogaus dvasia — amžinesnės.

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M[illegible]YDO
BIBLIOTEKA

MŪSŲ pasaulis

Komunikacines priemones krikščionys ypatingai turi panaudoti Dievo Žodžio skleidimui tuose pasaulio kraštuose, kuriuose Bendrija negali laisvai klestėti, pareiškė pop. Paulius VI, kalbėdamas Pasaulio Komunikacijų Dienos proga. Jis ypatingai suminėjo medžiaginiai atsilikusius kraštus ir Rytų Europos kraštus, kuriuose trūksta kunigų ir draudžiama laisvai praktikuoti religiją.

Milžiniškas Šv. Tomo Akviniečio raštų indeksas, kuriame išanalizuota virš 10,600,000 žodžių, padės intelektualiniam šių laikų pasauliui vėl surasti atramos tašką, kuris buvo moksluose prarastas, kai pasaulis atsisakė logikos metodų ir krikščioniškosios minties pagrindų. Tai pareiškė pop. Paulius VI, kalbėdamas apie kun. Roberto Busa, SJ, veikalą, kuris buvo pradėtas prieš 25 m. ir atliktas nuolat tobulinamų IBM skaitytuvų pagalba. Šiuo metu kun. Busa, SJ, popiežiui įteikė pirmuosius 5 išleistus veikalo tomus, o jų iš viso bus išleista 40 tomų, kurių kiekvienas turės apie 1,200 puslapių. Ten išanalizuota apie 100 Šv. Tomo veikalų, taipgi 18 mažesnių veikalų, dėl kurių autorystės abejojama, ir 61 veikalas, kuris buvo Šv. Tomo pradėtas, bet kitų užbaigtas. Popiežius savo žodyje pareiškė, jog šiuo metu susidomėjimas krikščioniškosios istorijos žymiausiu mintytoju vėl atgimsta.

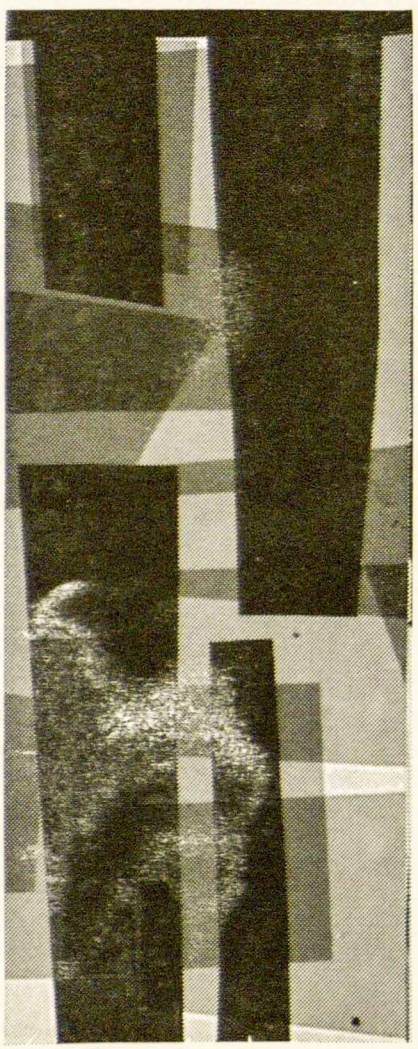

"Communio", tarptautinis katalikiškas teologinis žurnalas, išleido pirmą savo numerį anglų kalba. Šis žurnalas buvo įsteigtas grupės teologų, kurie buvo nepatenkinti teologinio žurnalo "Concilium" užimama linija, dominuojama kun. Hans Kueng. Todėl 1970 m. kun. Hans Urs von Balthasar, kun. Josef Ratzinger, kun. Karl Lehman ir kun. Henri de Lubac pradėjo vokiečių kalba leisti "Communio". Neužilgo tas žurnalas susilaukė italų ir jugoslavų laidų, dabar —angliškosios, o artimoje ateityje pasirodys ir prancūziška bei ispaniška laida. Angliškąją laidą redaguoja James Hitchcock, St. Louis universiteto profesorius.

Kard. Stepan Trochta mirė Čekoslovakijoje po žiauraus 6 valandas trukusio tardymo. Jis buvo 69 m. amžiaus. Dar jaunas salezietis kunigas jis buvo karo metu vokiečių kalinamas Dachau koncentracijos stovykloje. Po karo jis grįžo Čekoslovakijon ir 1947 m. buvo konsekruotas vyskupu. Tačiau komunistai jį tuojau vėl suėmė ir nuteisė 25 m. kalėjimo bausme. Po 7 metų jis buvo iš kalėjimo paleistas su sąlyga, kad dirbs kaip paprastas darbininkas ir kunigiškų pareigų neis. Kai režimas 1968 m. sušvelnėjo, jam buvo leista eiti savo kunigiškas ir vyskupiškas pareigas. Pop. Paulius VI 1969 m. jį slapta pakėlė į kardinolus, bet viešai tai paskelbė tik 1973 m.

"Church Times", anglikonų laikraštis Didžiojoje Britanijoje, plačiai aprašė komunistų varomą kovą prieš tikėjimą Lietuvoje. Aprašomi dabar vykstą areštai bei namų kratos.

Prancūzijoje pašaukimų į kunigus sumažėjimas yra tiesiog katastrofiškas, pareiškė vysk. Lucien Bardonne, prancūzų vyskupų komisijos kunigams ir seminarijoms narys. 1969 m. buvo įšventinta visoje Prancūzijoje 345 kunigai, o 1973 m. — 219. 1969 m. į seminarijas įstojo 470 kandidatų, o 1973 m. — 151 kandidatas. Iš viso Prancūzijoje 1967 m. buvo 40,994 kunigai, o 1970 m. — 36,294 kunigai. Apskaičiuota, jog 1975 m. Prancūzijoje bus iš viso 31,820 kunigų.

Kanadoje įvairiom religijom priklauso 13,811,179 asmenys. Beveik 10,000,000 iš jų yra katalikai, antroje vietoje stovi anglikonai su 1,048,179 nariais, o trečiojoje — United Church su 993,190 narių.

JAV katalikų skaičius auga, o kunigų skaičius nebespėja proporcingai paaugti, pagal Eleanor Blau statistines žinias paskelbtas New York Times. 1970 m. buvo 40,871,302 katalikai, kuriuos aptarnaudavo 53,796 kunigai. 1973 m. buvo 48,460,427 katalikai, o juos aptarnavo 56,969 kunigai. Taigi, 1970 m. vienam kunigui teko 759 tikintieji, o 1973 m. — 851 tikintysis. Iš kitos pusės, statistikos rodo, kad protestantinių denominacijų tikintieji mažėja, o dvasininkų atsiranda net perdaug. Episkopalų kunigų net 5 proc. šiuo metu turėjo susirasti pasaulietiškus darbus, nes jų kunigiškų paslaugų nebereikia.

Koptų ortodoksų ir Katalikų Bendrijos atstovai susitiko Romoje pokalbiui ir priėjo išvados, kad reikia gilesnių teologinių tarpusavyje išsiaiškinimų tikėjimo tiesose. Koptai ortodoksai prieš 1500 metų yra atsiskyrę nuo Kat. Bendrijos.

"Calix", katalikų alkoholikų draugija, nusiuntė savo atstovus pas pop. Paulių VI ir įteikė prašymą beatifikuoti Dublino darbininką Matt Talbot, kuris "Caiix" organizacijos laikomas moderniu pavyzdžiu atsigavimo iš alkoholizmo ir tolimesnio krikščioniško gyvenimo. Popiežius, jų audiencijos metu, apibūdino Talbot kaip žavų savitvardos ir antgamtinių dorybių pavyzdį.

JAV alkoholikams kunigams Vatikanas davė galimybę koncelebruojamose Mišiose Švenčiausiąjį priimti tiktai duonos pavidalu, o paskirai aukojamose Mišiose, vietoj vyno naudoti konsekracijai neraugintą gryną vynuogių sunką. Tokį leidimą kunigui tegali duoti jo vietinis vyskupas, jeigu tas kunigas yra gydomas ar buvo gydomas nuo alkoholizmo. Šį Vatikano dokumentą pasirašė doktrinų kongregacijos prefektas kard. Franjo Šeper. Panašūs leidimai jau yra duoti ir Vokietijai bei Prancūzijai.

Religinė muzika, kuri dabar dažnai girdima katalikiškose šventovėse, būtų tuojau nušvilpta nuo koncertų scenų, tvirtina muzikas Colin Mawby, Westminster katalikų katedros muzikos vadovas straipsnyje paskelbtame "Times of London". Katalikų Bendrija turėtų ypatingą dėmesį kreipti į muzikos kokybę, kaip į labai svarbų garbinimo elementą. Įvairios šventovės, kaip ir senovėje, turėtų suteikti dabartinių laikų muzikams galimybes kurti ir išpildyti savo religinius kūrinius, kurių lygis turėtų būti aukštas ir vertas Dievo garbinimo. Mawby kaltina dabartinius Katalikų Bendrijos vadovus, kad jie nekreipia dėmesio į religinės muzikos skoningumą bei vertę ir leidžia šventovėse įsiviešpatauti muzikai, nevertai to vardo.

Anglijos parlamentui pateiktas įstatymo projektas, pagal kurį Anglijos kancleriu galės būti ir katalikas. Šv. Tomas More buvo paskutinysis katalikas ir pirmasis pasaulietis kancleris, kai Anglija su karaliumi atskilo nuo Romos Bendrijos. Po to įstatymai neleido katalikams užimti aukštas vietas Anglijoje.

Sir Arnold Lunn, žymus anglų katalikų rašytojas, Chesterton ir Belloc bendraamžis, mirė Londone, Anglijoje, sulaukęs 86 m. amžiaus. Jis buvo gimęs Indijoje iš metodistų misionierių šeimos ir tapo kataliku, būdamas 36 m., kai parašė knygą "Roman Converts". Prieš tai jis buvo išgarsėjęs savo knygomis apie slidinėjimo sportą ir 1922 m. buvo padaręs pirmąjį modernų slalomo taką Šveicarijoje prie Mueren miesto. Vėliau jis rašė knygas, gindamas katalikų tikėjimą. Per visą gyvenimą jis yra parašęs 54 knygas. 1952 m. karalienė Elzbieta II jam suteikė titulą "Sir". Paskutiniu metu jis daug rašė, stengdamasis apsaugoti tikrąsias katalikų tikėjimo vertybes nuo besaikių kraštutinumų ir nurodydamas kurie naujoviškumų bei pažangos kraštutinumai tas vertybes griauna. Jis buvo vienas iš tų žymiųjų katalikų rašytojų, kurie turėjo labai daug įtakos katalikiškajam anglų mintijimui pirmoje šio šimtmečio pusėje.

Kard. Jozsef Mindszenty, korespondentų užklaustas apie savo atsiminimų knygą, paaiškino, kad anglų kalba ji pasirodysianti š. m. lapkričio mėnesį. Tos knygos pirmąją dalį jau yra skaitęs pop. Paulius VI praeitą vasarą ir dėl turinio nieko jam neprikišo, tiktai abejojo, ar tinkamu laiku ta knyga išleidžiama.

Kard. Giuseppe Siri, Genovos arkivyskupas, vadovavo grupei kunigų ir pasauliečių maldininkų, kurie lankėsi ir meldėsi Leningrado ir Maskvos krikščioniškose šventovėse. Praeitais metais jis panašią šventkelionę buvo suorganizavęs Lenkijon.

Link Švaresnio Pasaulio

Jonas Abromaitis

Mes dažnai kalbame apie blogybes, apie nemalonumus, apie visokiausias problemas ir po kiek laiko taip nusimenam, jog pradedam galvoti, kad pasaulis nėra labai gera vieta gyventi: vieni yra blogesni už kitus ir velnias slypi už kiekvieno kampo. Galvojame, kad pasaulis yra verdantis katilas, kuriame visi gerai nudegam ir gal net gerai prisvylam. Aš norėčiau trūputį kitaip įsivaizduoti tą pasaulinį katilą —jis yra didelė, karšta vonia, kurioje galime puikiausiai išsimaudyti ir, laikui atėjus, galime drąsiai švarūs stoti prieš Amžinąjį Teisėją. Šiandien norėčiau su Jumis pasidalinti keliomis mintimis šia tema — ateitininkas, tai yra žmogus, kuris yra gerai aprūpintas priemonėmis švariai išsimaudyti šioje mūsų maudykloje.

Visi žinome, kaip sunku kartais būna atsiminti visus penkis ateitininkijos principus. Reikia skaičiuoti ant pirštų ir galvoti, ar aš tą patį principą nepakartojau du kart? Nėra labai svarbu ar galime juos išpilti be kliūties, ar tik su sunkumu skaičiuojame juos pirštais, nes mes visi jais gyvename. Reikia meilės Kristui, meilės tėvynei, meilės viens kitam. Reikia ne principų mintinai iškalimo, o jų supratimo. Tuose principuose yra nepaprastai daug "muilo ir šepečių" — inspiracijos ir kelrodžių aktyviai ir regimai siekti — viską atnaujinti Kristuje. Gerai pažinę tų principų reikšmę, galime drąsiau vykdyti savo ateitininkiškas pareigas. Taigi, žvilgterėkime vėl į tuos principus — ne tiek į jų ilgus neištariamus pavadinimus, kiek į jų kasdieninę reikšmę.

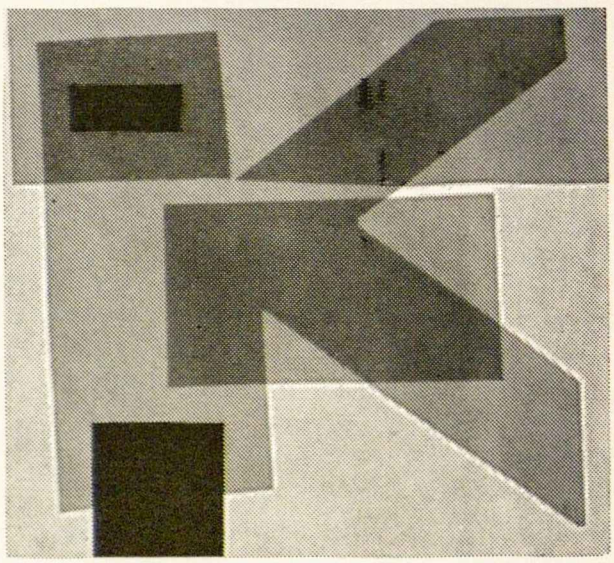

Šeimyniškumas

Jeigu kas to principo nesupranta, tegul apsidairo ir pamato, kas yra šeimos reikšmė. Tegul jis pamato gyvą meilę, pasišventimą, pagarbą ir nuolankumą tarp šeimos narių. Tegul jis pamato, kaip šeimoje žmogus gyvena, mokosi, bręsta. Tegul jis mato, kaip šeima meldžiasi ir kaip šeima džiaugiasi. Jeigu kas būtų per aklas ir nematytų šeimos reikšmės, tegul atkreipia dėmesį į šventąją Kristaus, Marijos ir Juozapo šeimą. Toje šeimoje aiškiai matosi ta reikšmė. Kristus, būdamas dangaus ir žemės karalius, nusižemino ir buvo paklusnus Maarijai ir Juozapui. Būdamas Dievu, klausė savo žemiškosios motinos ir globėjo. Jis juos gerbė, jiems padėjo. Šeimos reikalai vis buvo pirmieji. "Šeima yra pirmoji visų jungtis ir ji kiekvienam ir visiems uždeda pirmaeilės reikšmės pareigų".[1]

1 Kun. Stasys Yla, **Ateitininkų Vadovas,** p. 51.

Žmogus gimsta šeimoje, nieko sau nepajėgdamas pasidaryti. Ilgą eilę metų vyresnieji šeimos nariai turi jam padėti praktiškame gyvenime. Šeima turi pareigą kiekvienam nariui — šeima turi padėti ypatingai jauniem brėsti, mokytis elgtis su pagarba ir meile kitam žmogui, mokytis savarankiškumo ir bendradarbiavimo. Šeima turi pareigą padėti kiekvienam nariui atsistoti ant savo kojų. "Šeima yra pirminė prigimtoji bendruomenė" [2] Toje bendruomenėje individai mokosi gyventi ne tik sau, bet ir kitam. Šeima yra gyvasis bendradarbiavimas tarp narių, tarp individų. Taigi, patys nariai turi savo pareigas šeimai. Jeigu šeimos gerbūvis reikalauja pasišventimo, narys turi visom savo jėgom padėti savo tėvam, savo vaikam, savo broliams ir seserims. Bet kam gi čia žiūrėti į šeimos pareigas? Įpareigojimas dažnai virsta nepasitenkinimu, nesusipratimu. Šeima, tai yra gyvoji meilės išraiška. Šeimos nariai viens kitam savaime padės, jeigu juos riša meilė.

Šeimoje, mes galime kaip pirtyje nutrinti viens kitam nugaras. Šeimyniškas bendradarbiavimas, susigyvenimas ugdo meilę ir yra nepaprasta dovana. Naudokimės ja.

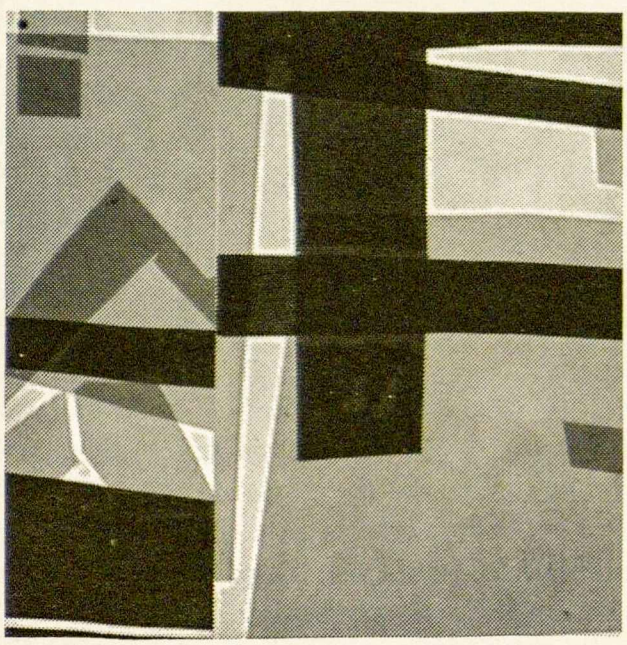

2 Ibid., p. 50

Katalikiškumas

Katalikiškumo principas labai rišasi su šeimyniškumo principu. Kiek šeima apima mūsų kasdieninį žemišką gyvenimą, katalikybė apima mūsų dvasinį gyvenimą. Žinoma, mes to žemiško, kūniško ir dvasinio gyvenimo negalime išskirti kol kas, ir nėra reikalo. Žemėje mūsų dvasinis ir medžiaginis gyvenimas veikia kartu. Taigi, katalikiškumas apima visas mūsų gyvenimo sritis, mus riša dvasia Kristuje. Kaip šeimoje esame "vieno kūno", Bendrijoje esame vienos dvasios. Katalikiškumas nėra vien tik mūsų religinis gyvenimas, nėra tik tai kas vyksta bažnyčiose, bet yra mūsų ryšys su Dievu ir vienas su kitu. Bendrijoje esame Kristaus šeimoje. Kristus yra žmogaus ryšys su Dievu, nes yra kartu ir žmogus ir Dieva.

Svarbiausia katalikiškumo žymė yra meilė, kurios išraišką geriausiai matome Šv. Mišiose. Kristus buvo mums tikras brolis, pasiaukodamas, pergyvendamas nežmoniškas kančias, vien už tai, kad Jis mus mylėjo. Žmonijos šeima buvo pasimetus, išsiskyrus, sugriuvus. Būdamas mūsų gerasis brolis, Kristus parodė mums kelią į šventą, šeimynišką gyvenimą, o tas kelias buvo Kryžiaus kelias. Niekas nemylėjo kaip Kristus mylėjo, ir niekas negavo tiek mušti kiek Kristus gavo mušti. Jis aiškiai parodė, kad meilės kelias nėra lengvas, ir kad daug kartų krisime, eidami tuo keliu. Daug kartų būsime bausti už savo meilę. Daug kartų norėsime pasiduoti ir susirasti lengvesnį kelią. Tik vienas Kristus galėjo nueiti tą meilės kelią per visą gyvenimą iki pat mirties ant kryžiaus savarankiškai. Būdami paprasti, silpni žmonės, to padaryt neistengiam: mums reikia pagalbos. Užtai Kristus paliko Šv. Mišias, kuriose galime atrasti ištvermės, jėgų, atsinaujinimui. Kristus paliko mums nepaprastą dovaną — mums tik reikia ją pasiimti. Pasiėmus tą dovaną, mūsų gyvenimo kelias neišsities, ne-

palengvės, bet Kristus mums padės tuo keliu keliauti, kaip tikras brolis. Padėkime ir viens kitam.

dai, turi patys siekti teisybės, ir atradę tiesos kelią, turi vesti kitus. Būdami ateitininkai, mes turėtume žinoti tą kelią.

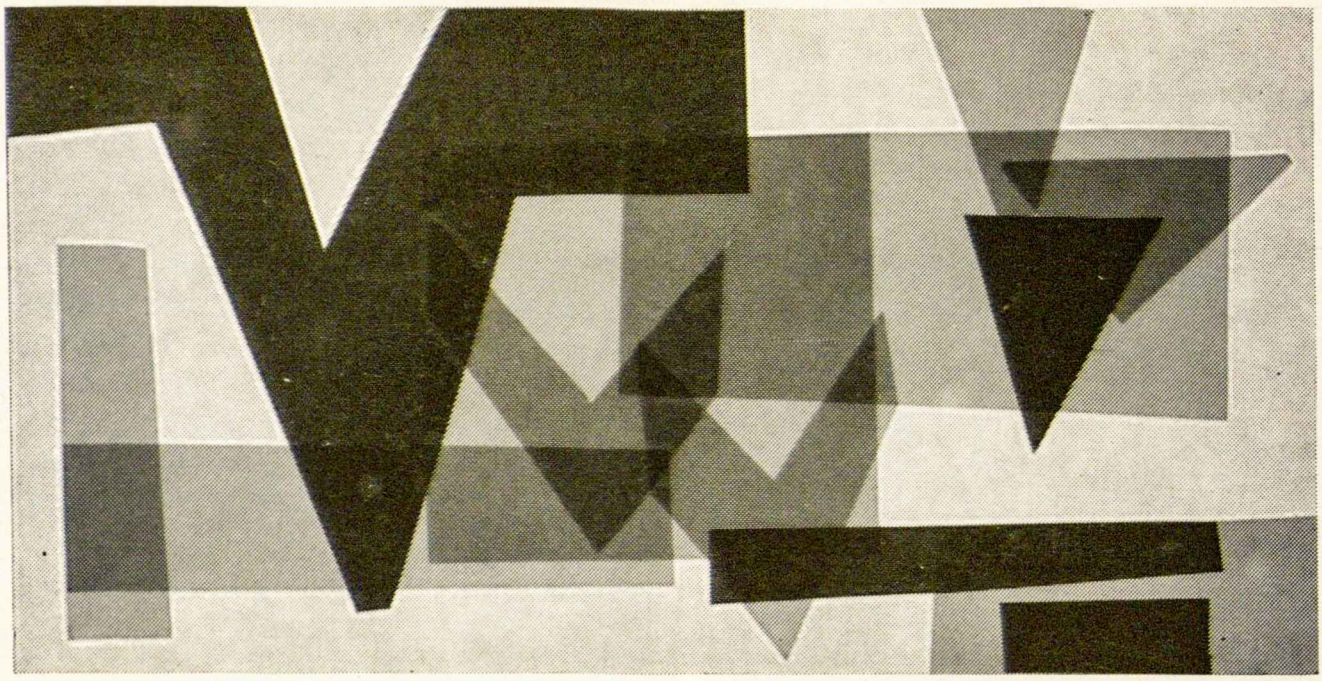

Visuomeniškumas

Keliaujame gyvenimo keliais visi kartu. Keliai kryžiuojasi, susijungia, ir kartais tur būt, ir atrodo kaip Toronto greitkeliai; tūkstančiais lekiame lyg srovė į vieną arba į kitą pusę. Visi esame pergyvenę susigrūdusį automobilių judėjimą dideliam mieste. Važiuojam su visa srove, šluostydami prakaitą, kada pakliūnam tarp dviejų sunkvežimių, pykdami ant kitų vairuotojų, kada neleidžia mums įsukti į reikalingą kelią. Panašiai vyksta mūsų asmeniškas gyvenimas visuomenėje. Esame pagauti visuomenės gyvenimo srovėje, ir dažnai jaučiamės bejėgiai judėti prieš tą srovę. Taigi, prisidedam ir mes prie tos srovės, aklai plaukdami į giliąją jūrą. Bet, Aeitininke! Mūsų šūkis yra: "Visą atnaujinti Kristuje", o ne "Plaukime su visu dumblu į marias". Visuomeniškumo principas mus įpareigoja "... dalintis... pareigomis ir teisėmis, žiūrėti visų bendros gerovės ir pagerbti kitų laisvę".[3] To mes negalime padaryti, jeigu pasileidžiame patys pasroviui. Ateitininkai turi būti va- Juk davę savo ateitininkiškus įžodžius, mes pasižadėjom eiti tuo keliu.

Būdami ateitininkai, visi įsipareigojam kiekvienu momentu stoti į pirmąsias kovotojų eiles prieš neteisingas ir nešvarias gyvenimo sroves. Šioje žemėje, visi turime vienodas teises, bet nevisi esame laisvi jomis naudotis. Dažnai esame girdėję, kad, jeigu yra bent vienas belaisvis pasaulyje, mūsų laisvė bereikšmė. Tai tiesa — ar mes esame laisvi, jeigu mūsų brolis yra pavergtas? Šioje žemelėje yra daug pavergtųjų — jie visi mūsų broliai ir seserys. Turime jiems ir sau pareigą kovoti už jų laisvę ir už teisybę. Nelaisvės ir neteisybės nereikia ieškoti "Užsienio Reikalų Ministerijoje". Pasižiūrėkime į Jungtines Amer. Valstybes. Užterštas oras smaugia mus visus. Kada gamta yra tiek priteršta, žmogus praranda nemaža savo laisvės. Juk visi esame gyvulėliai, visiem gamtos švara svarbi gyvenimo išlaikymui. Gamtos užteršimas dar ne toks didelis dalykas palyginus su proto ir dvasios tar-

3 Ibid., p. 51.

ša. Nereikia man aiškinti ar duoti pavyzdžių. Galime apie tokius dalykus pasiskaityti vakar dienos laikraštyje, galime juos matyti filmuose. Turime vesti kasdieninę kovą prieš tuos, pasklidusius po visą aplinką priešus.

Galvojame, kad vieni daug ko ir nepakeisime. Bet tai nėra priežastis pasidavimui. Manau, kad visi sutinkame, jog kiekvienas individas yra brangus. Pagalvokime, kokia švaresnė žmonija būtų, jeigu kiekvienas iš mūsų susirastume kokį purvu aptekusį žmogelį ir jį pamuiluotume — pamurkdytume savo meilėje. Atsiminkime, mes apdovanoti didesniu muilo ir šepečių skaičiumi nei mums reikia. Turim atsakomybę pasidalinti šiomis priemonėmis su tais, kurie jų neturi. Mokykime juos maudytis. Daug kas tik sėdi purvinoje upėje ir mirksta: jei vanduo nešvarus — ir jie nešvarūs. Bet jeigu kas juos pamuiluotų ir pašepetuotų, jie pasidarytų švaresni, ir pajusdami savo švarumą, gal jie patys būtų paskatinti praustis save ir kitus.

Kristus vis aiškino ir mokė meilės ne tik švarius, bet ir purvinus. Jeigu į blogybę ir į pyktį neatsiliepiam su meile, ta blogybė ir pyktis vystysis toliau. Jeigu

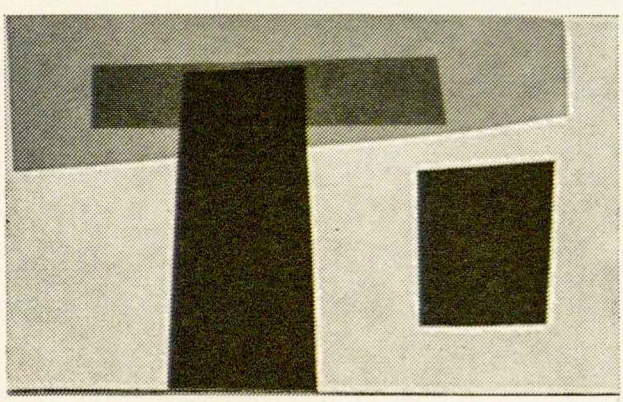

mes pyktį sutiksim su pykčiu, blogybę su blogybe, mes tik pasimėtysim purvu, ir abu liksime nešvaresni. Blogybę galime nugalėti tik su meile. Taigi, kada žmogus nori tėkšti ant tavęs purvo, greitai paduoki jam į rankas gerą muilo gabalą. Savaime jo rankos liks švaresnės.

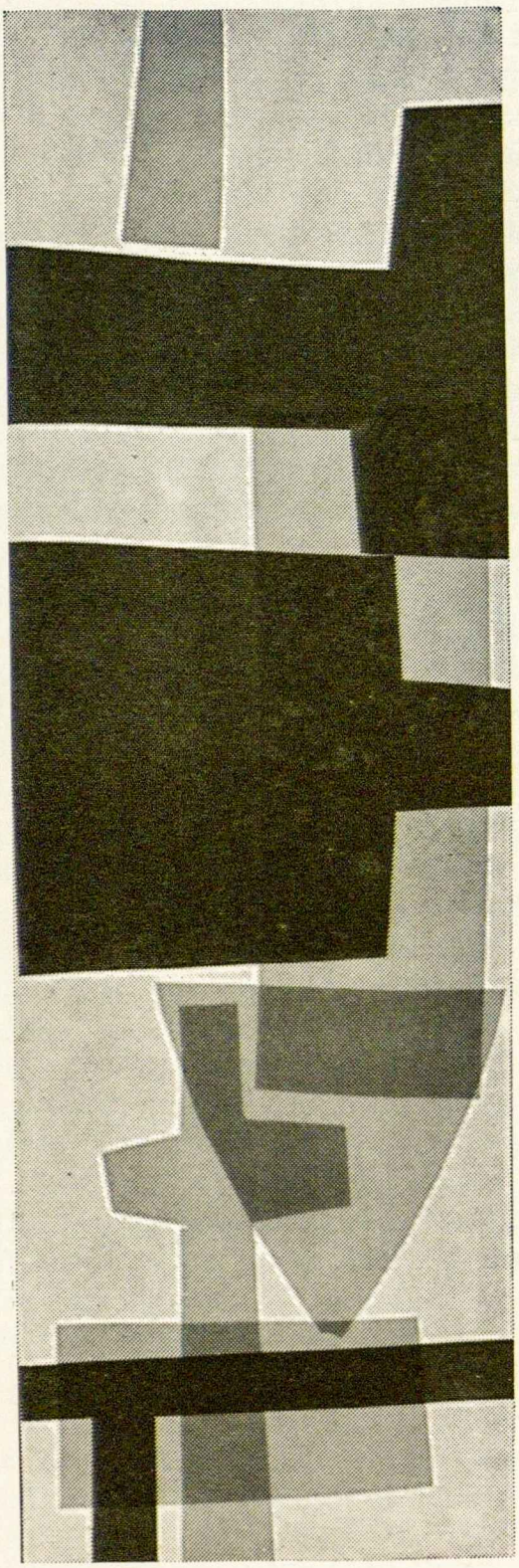

Tautiškumas

Ta visuomenės dalis, kuri daugiausia mus pritraukia, yra lietuviškoji — mūsų tauta. Esame gimę lietuviškoje šeimoje, buvome išauklėti lietuviškais papročiais ir lietuvių kalba. Šiandien, didžiuojamės savo kilme; ji yra galinga ir garbinga. Ne

vieni lietuviai taip galvoja. Visos tautos didžiuojasi savo papročiais, istorija ir kultūra. Visos tautos brangina savo praeitį. Žmogaus kultūra ir tautybė yra jam brangenybės. Visi gali nešioti auksą ir deimantus, bet tik lietuvis gali būti lietuviu! Šio pasaulio žmonės visi yra skirtingi, ir tas skirtingumas puošia šią žemę spalvomis bei įvairumu. Žmogus žino kas jis yra, ir gali tautos plotmėje išsireikšti lengviau, negu visos žmonijos plotmėje. Žmonija, tai labai platus terminas. Žmogus, nors jis yra nepaprastai apdovanotas, nesugeba apimti viso pasaulio vienu laiku. Jis negali indentifikuotis su visa žmonija, su visomis jų problemomis, bet jis gali suprasti savo tautą, ir tame supratime gali plačiai veikti, konkrečiai vystyti savo tautinį gyvenimą. Be tautos žmogus yra kaip ledynas — plūduriuojąs jūrose tarp tautų, plaukiojąs iš vienos į kitą, ir po truputį vis tirpstąs. Žmogus, kuris pripažįsta ir didžiuojasi savo tauta, yra kaip medis: šaknys vis gilesnės — medis vis stipresnis. Galime kritikuoti, kad tokio žmogaus horizontai labai siauri, bet gal tai nevisiškai teisinga. Tauta yra gyva: ji auga, bręsta, keičiasi. Tautos nėra izoliuotos nuo pasaulio, bet yra integruotos pasaulyje ir vis keičiasi, taip kaip ir pasaulis keičiasi. Tautos paveikia pasaulio kryptį, ir pasaulis paveikia tautų kryptį. O tos tautos yra sudarytos iš tokių medžių, iš tokių žmonių su tautinėm šaknim. Iš aukšto medžio viršūnės galima toli matyti, ir vis žinoti kur stovi, kas esi. Be tautos žmogus yra lyg tas plūduriuojantis ledynas, vos nosį iškišęs virš jūros paviršiaus. Jis beplaukydamas gal daug pamato, bet neturi bazės tvirtesniam pagrindui. Medis vis auga, vis integruoja naują informaciją. Plūduriuojantis ledynas neturi konkrečios bazės, ant kurios galėtų pastoviai įsikurti.

Mūsų lietuvių tauta yra maža, bet ji yra tvirta ir didinga. Ji šviečia ir blizga stipriau už deimantus, ir yra daug kartų brangesnė, nes yra gyva. Ji yra gyva ir blizganti tiek, kiek jai duodame gyvybės. Be jokių abejonių, turėdami tokią brangenybę, mes turėtume nešioti ją išdidžiai. Deja, išeivijoje, kultūrų susidūrime, dažnai reikia daug pastangų tą mūsų brangenybę gaivinti. Įprantame gyventi vien tik šio krašto kultūroje, ir iš tikrųjų, kasdien esame spaudžiami gyventi Šiaurės Amerikos kultūroje. Jeigu pasiduodam visiškai šiam spaudimui, mes prarandame dalelę savo esmės. Turime į save integruoti, turime truputį pasilenkti su vėju, bet neatitrūkim nuo savo lietuviško kamieno, neišraukime savo šaknų iš lietuvių tautos. Išrautas medis vis palieka tuščią, skaudžią duobę. Neužmirškime paliktąją Lietuvą ir jos kančias ir pastangas išsilaikyti. Turime pareigą vesti kovą už ją ir ją išlaisvinti, atstatyti, išlaikyti. Turime kelti balsą visuomenėje, kad pasaulis atkreiptų dėmesį į neteisingą dabartinę Lietuvos padėtį. Viena nelaisva tauta reiškia nelaisvą pasaulį. Taigi mūsų pareigos laisvajam pasauliui yra mūsų pareigos Lietuvai. Jeigu mes mylime savo kraštą, turime šaukti ir kovoti prieš tas neteisybes, kurios spaudžia mūsų Lietuvą.

Inteligentiškumas

Tur būt, Dievo žmogui vertingiausia dovana yra protas. Protas yra neribota jėga — juo galime spręsti ir žmogiškos egzistencijos problemas ir siekti universalios tiesos. Ir labai nuostabu, kiek mažai žmonių tikrai naudojasi ta dovana. Iš tikrųjų, galvoti nėra lengva, ir reikia įdėti nemažai pastangų išvystyti konkrečią pasaulėžiūrą ir vertybių supratimą. Reikia sverti visas informacijas, kritikuoti, jungti, platinti savo intelektualinius horizontus. Yra sunku susidaryti vieningą pasaulio interpretaciją ir gyvenimo planą, o dar sunkiau yra derinti savo elge-

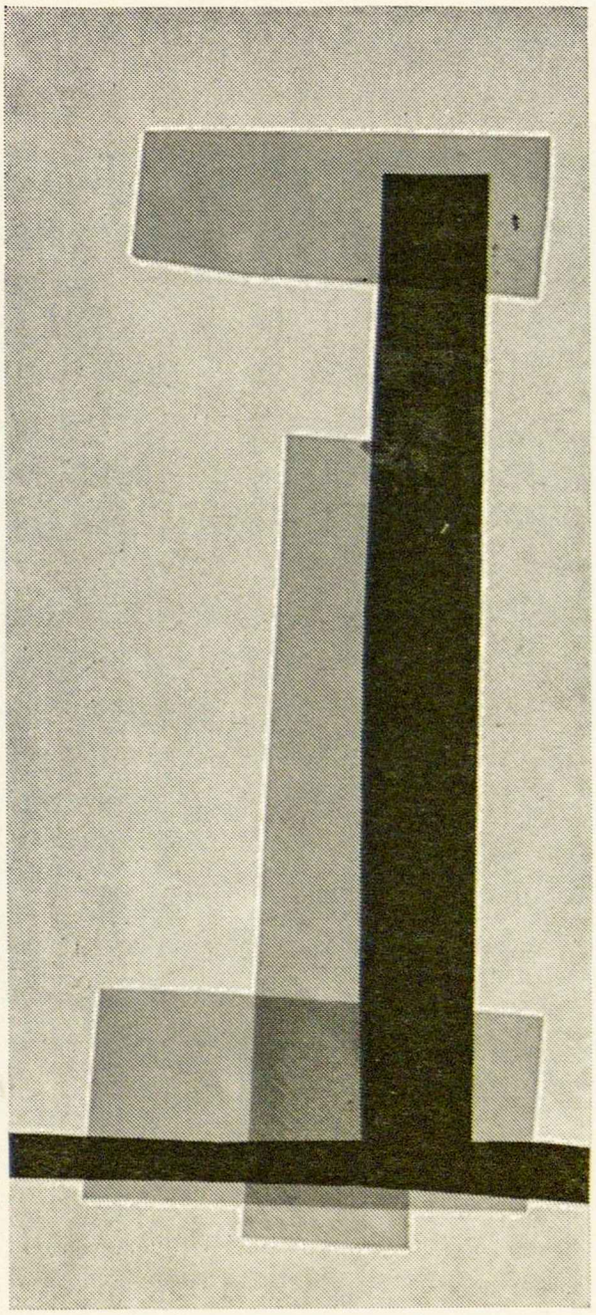

sį, savo veiklą su tais nusistatymais ir principais. Bet įdėję pakankamai pastangų ir kantrybės, būsime atlyginti atitinkamais rezultatais.

Būdami ateitininkai, esame žmonijos, o ypatingai Lietuvos šviesuomenė. Esame pasižadėję "Viską atnaujinti Kristuje, tarnaujant Dievui ir tėvynei". Dievo ir Lietuvos tarnyboje mes įpareigoti stoti į pirmąsias eiles, o tose eilėse stovi vadovai. Ateitininkų pasaulyje yra mažai, o to darbo yra daug. Nebijokime, kad čia atsiras daugiau vadų negu pasekėjų. Visuomenėje reikia iniciatorių įvesti ir palaikyti ateitininkijos misiją. Reikia ganytojų. Pasekėjų savaime vėliau atsiras.

Ganytojas yra labai atsakingoje pozicijoje, ir turi žiūrėti, kad nenuvestų savo avis į kokią pelkę. Taigi, ateitininkas turi "siekti protinio išsilavinimo, turėti tvirtą ir kilnų dorinį charakterį, išsiugdyti stiprų ir pastovų ideologinį nusistatymą. Inteligentiškumas iškelia žmogaus asmenybę, kuri tampa vadovaujanti ir tarnaujanti kitiems".[4] Nebūdami inteligentais, mažai ką galėtume atsiekti. Tai nereiškia, kad visi turime grįžti į universitetus, lankyti paskaitas, ar panašiai, bet reiškia, kad turime naudotis ta proto dovana ir visaip stengtis praplėsti savo intelektualines jėgas. Nemaitinamas ir nemankštinamas kūnas silpsta ir atrofuojasi. Su protu irgi panašiai. Jam reikia gero maisto ir kasdieninės mankštos. Būdami intelektualiniai stiprūs, pajėgsime išpildyti savo apsiimtas sunkias pareigas. Jeigu ne, niekas kitas tų mūsų pareigų neapsiims.

Pozityviai nusistatę, inteligentiškumu galime vesti stiprią kovą prieš pasaulio neteisybes. Protas yra jėga. Deja, ta jėga yra vartojama ir blogųjų ir gerųjų. Jeigu jungsime tą jėgą su meile, kas mus nugalės?

Tie mūsų principai apjungia visą mūsų kasdieninį gyvenimą Kristaus garbei ir tėvynės labui. Dažnai jaučiamės įtampoje, skaldomi šio negailestingo pasaulio. Dejuojame, braidome po purvynus nusiminę, kad pasaulis toks nešvarus, nedėkingas. Nenusiminkime! Rankose turime muilo, turime šepečių. Mūsų idealai, mūsų principai, mūsų tikslas jungia mus visus. Tam reikia sukaupti daugiau pastangų. Pažinkime savo potencialą. Tarnaukime kasdien Dievui ir tėvynei. Niekad ne per vėlu pradėti, bet šiandien geriau kaip rytoj!

Pavergtos Lietuvos padėtis studento akimis

JONAS KUDIRKA

Šis straipsnis, parašytas lietuvio studento angliškai ir slapyvardžiu pasirašytas, pasirodė šių metų pradžioje anglų spaudoje skirtingomis antraštėmis. Čia duodame straipsnio vertimą. — Red.

Sėdėjau traukiny prie Lenkijos-Lietuvos sienos ir atrodė tarsi viso mėnesio lietaus atsargos vienu metu buvo prapliupę iš apsunkusio pilko dangaus. Vanduo tekėjo spygliuotomis vielomis ir juoda išakėta 10 pėdų žemės juosta, kuri iš abiejų pusių skyrė gelžkelio bėgius nuo tankaus pušyno. Keleiviai žvalgėsi per miglą aptrauktus langus tarsi matuodami kaip toli, reikalui esant, būtų įmanoma nušokti per išakėtą ruožą. Aplink nesimatė jokių gyvybės ženklų.

Belaukdamas kol pasirodys sovietų pasienio muitininkai, turėjau progos pergalvoti savo kelionę ir persvarstyti visa tai ko joje tikėjausi. "Ir kodėl gi ten nori va-

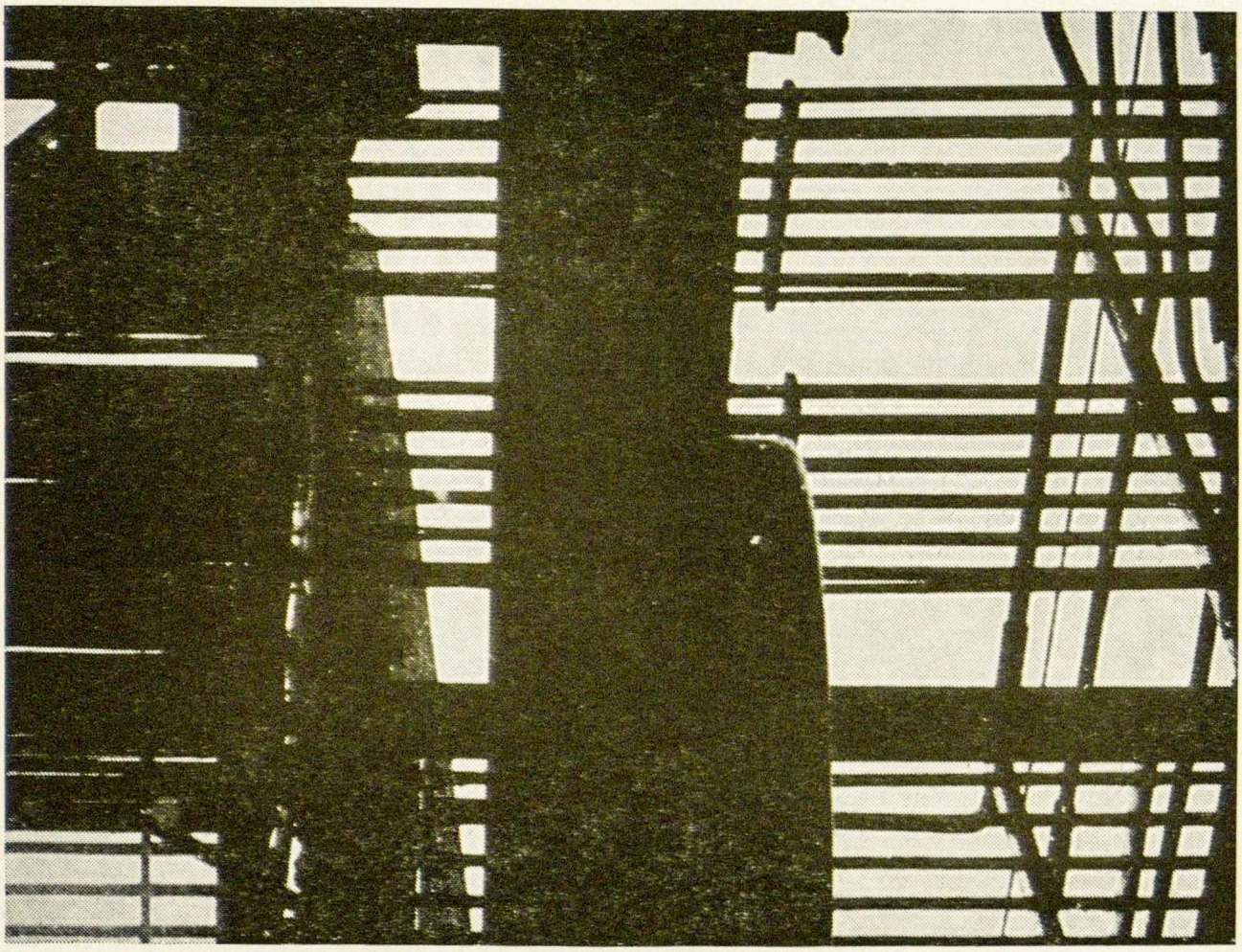

žiuoti?" paklausė nustebęs Niujorko lėktuvų linijos tarnautojas, sužinojęs, kad planuoju vykti Lietuvon, į Vilnių. "Na gerai, bet būk užsičiaupęs ir, žiūrėk, neįkišk pirštų kur nereikia", patarė man. "Tai pavojingas kraštas".

Aš norėjau aplankyti savo gimines. Tai rodos labai paprastas dalykas. Tačiau mano tėvų gimtinė man atrodė amžinai neprieinamas kraštas. Ją nuolat gaubė nelaimės ir žiaurūs politiniai smūgiai. Ir dabar tęsėsi labai žiauri ideologinė dominacija.

Pirmoji sovietų okupacija įvyko 1940 metais, kai Molotovo - Ribentropo paktas atidavė nepriklausomas Lietuvos, Lat-

vijos ir Estijos valstybes Sovietų Sąjungai. Modernioji Lietuvos valstybė buvo atgavusi savo nepriklausomybę 1918 m. vasario 16 dieną ir ją prarado vos po 22 metų. Sovietai pradėjo masinius trėmimus iš Lietuvos į Sibirą vos savaitę prieš Hitlerio žygį slapyvardžiu "Barbarossa". Lietuviai ūkininkai nepasidavė lengvai deportacijoms, ūkių kolektyvizacijoms bei religinei priespaudai. Ginkluotas pasipriešinimas prieš sovietų kariuomenę tęsėsi iki 1953 m. Tik Stalinui mirus, sąlygos kiek sušvelnėjo.

Žinojau gan gerai Baltijos kraštų istoriją ir todėl labai troškau pamatyti tą kraštą, apie kurį pasakojama tiek įvairiausių legendų. Amžių bėgyje daugelis karĭuomenių ten yra žygiavę ir daugelis kovų kovota. Tryliktame šimtmetyje, vokiečių proveržio į rytus metu, senieji prūsai (vakariniai baltai) buvo nugalėti ir dalinai išnaikinti vokiečių kryžiuočių ordino. Kryžiuočiai tvirtino, kad jie bando atversti į katalikų tikėjimą paskutiniuosius Europos pagonis — užsispyrusius lietuvius. Garsiausias Lietuvos valdovas Vytautas, užbaigė 150 metų trukusį konfliktą su vokiečiais, sutriuškindamas kryžiuočius Žalgirio mūšyje 1410 m. liepos 15 d. Tas įvykis sustabdė vokiečių proveržį į rytus ateinantiems 500 metų. Nežiūrint šių nuolatinių kovų su kryžiuočiais, lietuviai priėmė katalikybę, o ne ortodoksiją. Kai reformacija nusinešė kryžiuočių ordino palikuonis į protestantizmą, lietuviai pasiliko katalikais.

Bekeliaudamas per miestus, kurie teberodė II pasaulinio karo žaizdas, susidariau vaizdą, kad mažai kas nuo to laiko pasikeitę. Lenkai tik dabar buvo pradėję naują statybą teritorijose, kurios anksčiau buvo priklausę Vokietijai, nes jie dar baiminosi vokiečių grįžimu. Todėl daugelis pokalbių prasidėdavo "po karo" išsireiškimais, tarsi visa tai būtų vykę tik vakar. Tiek fizinė tiek dvasinė žala tebėra likusi. Daugelis Lenkijos bažnyčių jau atstatytos, tačiau jų vidus tik kalkėmis išbaltintas.

Visos ansktyvesnės kovos, tai tik vaikiškas žaidimas, palyginus su tuo kas dabar gresia: tamsus šešėlis aršios ir netolerantiškos ideologijos. Šioje imperijoje tuo tarpu nėra skerdynių, tačiau kas gali išmatuoti psichologinį smurtą, kenčiamą tų, kurie tiktai slapčiomis gali ieškoti tiesos ir gėrio, ir nuolat yra persekiojami bei medžiojami režimo, kuris neigia antgamtines vertybes. Kas gali išmatuoti nuolatinę baimę tų, kurie myli taiką, bet jaučia, kad Stalino baisusis Ivanas vėl palenks imperijos jėgą savo viską ardančiai valiai? Atrodo, kad didelė galia ir rungtynės dėl jos pasisavinimo kaip tik ir ugdo tokius žmones.

Visur ten keliaudamas, skaičiau trečiąją dalį R. R. Tolkieno kūrinio "Žiedo valdovas" (The Lord of the Ring), kur nuolat atsiskleisdavo nuostabi paralelė. Toji knyga tai kronika Didžiojo Žiedo Karo, kuris vyko trečiame Vidurinės Žemės laikotarpyje: nelabasis Sauronas buvo subūręs didžiules Rytų galybes baisiojoje Mordoro žemėje ir dabar siuntė savo Juoduosius Raitelius galutiniam Vakarų puolimui. Frodo nešė Galios Žiedą eventualiai pakeičiantį ir sutvirtinantį kiekvieną asmenį, kuris bando jį panaudoti. Jis turėjo jį nešti per niūrią Mordoro tamsumą iki Pasmerktojo Kalno Ugnies ir ten sunaikinti. Žiedo sunaikinimas sužlugdytų Saurono galią.

Tylioje Rytų Vokietijos pasienio įtampoje aš skaičiau: "Būrys sustojo ir nebuvo nei vienos širdies jų tarpe, kuri nebūgštautų..." Saurono ginklai buvo tamsa, jėga ir pasalos. "Jis daug mato ir daug girdi". Skaičiumi negausūs sąjungininkai jungė savo ryžtingus kovotojus tampria draugyste ir žygdarbiais: "Per retai jis buvo iššaukiamas kovon", sakė Gandalfas, "juk jis neišugdė savo galybės laukdamas, kol

jo priešai bus pasiruošę, kaip mes kad darėme... Mes turime išstumti Sauroną iš visų jo įsitvirtinimų".

Vaizdūs herojiško epo nuotykiai buvo malonus paįvairinimas vargingos traukinio kelionės ir gal būt prisidėjo prie paties niūriausio saulėleidžio, kurį esu regėjęs. Tiesiog visas Lenkijos dangus pradingo neįtikimoje juodumoje, kuri driekėsi iki pat besileidžiančios saulės. Persisverdamas per traukinio langą galėjau matyti tamsiai raudoną skritulį vakariniame horizonte, bet jis visai nešvietė. Žiūrėdamas pirmyn, vos galėjau įžiūrėti anglimis varomą lokomotyvą, kuris lėtai riedėjo per lygumas gilyn neįžvelgiamon rytų tamsumon. Kai aš pagalvojau apie dar didesnį niūrumą, kuris tikriausiai dabar dengia Lietuvą, mano nuotaika visai krito, ir aš susmukau neramiai nakčiai ant sėdynės.

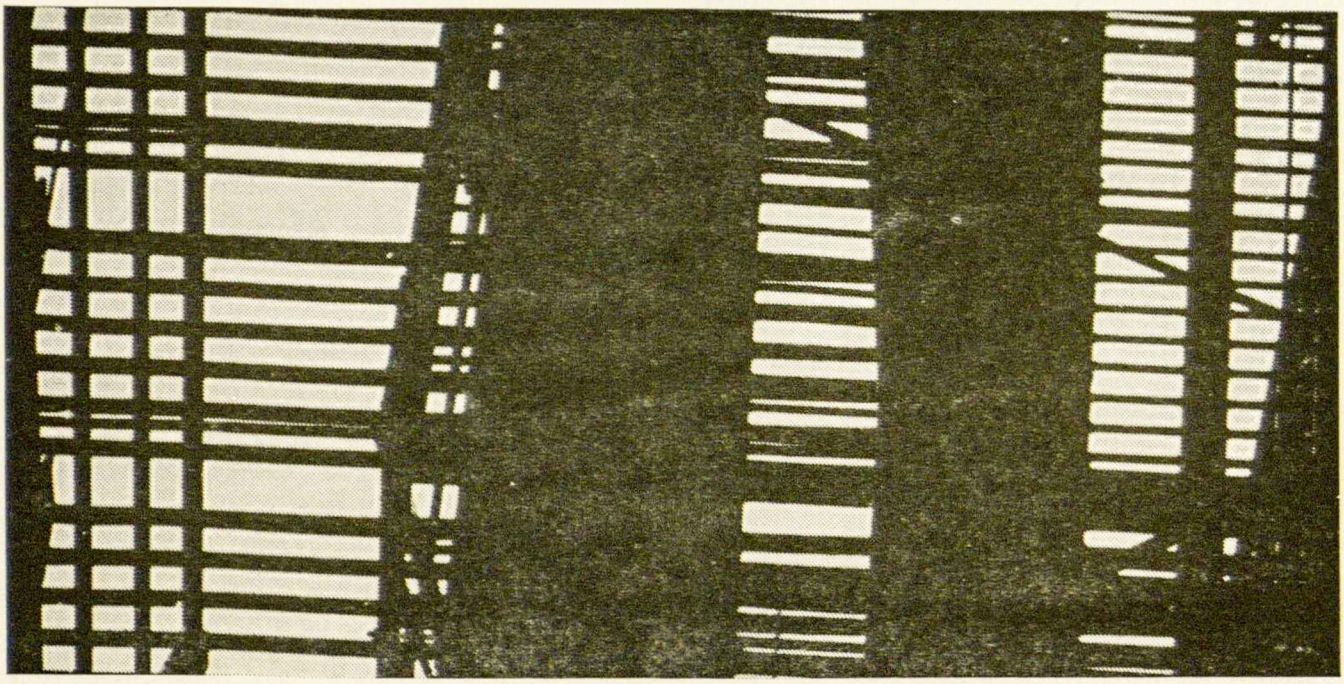

Pagaliau prie šios akylai saugojamos sienos pasirodė muitininkai. Lenkijos lietuviai man pasakojo apie nemalonius nuotykius, važiuojant per šią sieną. Sena moteris, kuri vežėsi su savim po II Vatikano susirinkimo išleistą lotynišką brevijorių, buvo trim valandom policijos sulaikyta. Pagaliau ji ryžtingai atsistojo ir pareikalavo, kad knyga būtų jai sugrąžinta, nes esąs laikas jai melstis. Nustebęs policininkas sugrąžino knygą ir leido jai keliauti. Mano laimei, prie sienos nebuvo sunkumų.

Kai traukinys pradėjo judėti į Lietuvą, oras pasikeitė kaip pasakoje. Lietus apstojo ir skaidri saulė sušvito pro išsidraikiusius debesis. Net laumės juosta pasirodė! Stotyje užgirdau pirmą kartą gimtoje aplinkoje mažus vaikučius, šūkaujančius vienas kitam lietuviškai. Kitais atžvilgiais kraštas atrodė keistai nykus. Priešingai negu Rytų Vokietijoje ir Lenkijoje, jokių namukų čia padrikai laukuose nesimėtė: visi žmonės buvo suvaryti į kolektyvinius ūkius, o pastarieji retai buvo pastebimi iš traukinio.

Ar gali kas gyventi be žalos asmenybei nuolatinėje baimėje ir pavojuje visą gyvenimą, kai jų judesiai yra stebimi, draugystės tikrinamos ir pokalbiai analizuojami? Aš to nebuvau pramatęs. Buvau pasitiktas šešiolikos giminių su rožėmis, šypsenomis ir šiltais sveikinimais, bet sykiu ir su giliu liūdesiu, kuris buvo tiesiog

įaugęs į kiekvieno besišypsantį veidą. Berniukai čia nekrykštauja ir mergaitės nekikena. Tik viena mergaitė, atrodo, nuoširdžiai juokėsi, bet ji, kaip vėliau teko patirti, buvo įsitikinusi komunistė bei ateistė ir, tikriausiai, jokių nepasitenkinimų dabartine santvarka neturėjo.

Mane labai suerzino tenykštė socialistinė tvarka, kai pastebėjau, kad mano daiktai buvo pertikrinti ir peržiūrėti viešbutyje, įskaitant ir dovanas, kurias buvau gavęs iš giminių. Plėšikiškai aukštą kainą turėjau mokėti už kambarį viešbutyje (maždaug trečdalį vietinio mokytojo metinės algos!), tikriausiai daugiau, nei jie apmokėjo už mano butą, manęs sekimą, turistines išvykas bei propagandą.

Gidas pabrėžė, kad nežiūrint piktų šmeižtų Sovietų Sąjungoje esanti pilna religijos laisvė. Jis nurodė, kad senosios bažnyčios būna perpildytos sekmadieniais. Aiškino kodėl, pagal marksistinius dėsnius, tėvams neleistina perduoti savo vaikams atgyventų prietarų.

Jo aiškinimas bandė slėpti nepaprastą sovietų valdžios įniršimą prieš Katalikų Bendriją. Jis neminėjo, kad Vilniuje tik septyniose katalikų bažnyčiose leidžiama laikyti pamaldas, katalikų ten yra 200,000! Eidami bažnyčion jie stato į pavojų savo gerbūvį ir ateiti. Vėliau pastebėjau kad moksleiviai apsidairo į abi puses prieš eidami per gatvę į bažnyčią — ne dėl vieno kito automobilio, kurių yra nedaug socialistinėje valstybėje — bet, norėdami apsisaugoti nuo per dažnai pasitaikančių slaptosios policijos agentų. Dvidešimt aštuonios bažnyčios Vilniuje uždarytos, o naujų po karo nebuvo pastatyta. Visi vienuolynai uždaryti, o vienuolijos yra valdžios uždraustos. Vieno vienuolyno bažnyčia yra paversta fabriku. Lenino portretai dengia sienas, ant kurių kabėdavo Kristaus paveikslai. 1604 m. pastatyta Šv. Kazimiero bažnyčia dabar paversta ateizmo muziejumi, kuriame turistams aiškinama įvairūs prasimanymai apie katalikų religiją.

Sovietų sielvartui, lietuviai katalikai kitaip aiškina savo religinę padėtį, nežiūrint persekiojimų, pradedant arkiv. Matulioniu išvežtu Sibiran 1946 m. ir baigiant trim kunigais, 1971 m. teistais dėl vaikų katechizacijos. Nuostabūs dalykai yra šnabždami amerikiečiams apie drąsius pogrindžio Katalikų Bendrijos užmojus Lietuvoje. Tai darant, rizikuojama, nes lankytojų yra nedaug ir šaltiniai lengvai susekami.

Taip atsitiko ir su maldaknyge "Marija, Gelbėk Mus", kurią keturios lietuvaitės parašė Sibire. Ji buvo pergabenta į laisvąjį pasaulį, bet po dešimties metų iš kapo nuotraukos, kuri buvo įdėta ton maldaknygėje, buvo išaiškinta kapą fotografavusio tapatybė. Sovietai turi sava būdus surinkti informacijas ir nesigaili pastangų. Beveik garantuota galimybė, kad tai ką katalikai šnabžda tarp savęs dabar, turės būti slapta perduodama iš slaptų teismų bei kalėjimų ateityje. Vis dėlto katalikai užsispyrusiai laikosi.

Lietuvių katalikų kunigų, darbininkų ir studentų ištvermė aiškiai pastebima aprašymuose, randamuose "Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronikoje". Septyni tos kronikos numeriai jau pasiekė Vakarus (dabar jau 10 numerių — **Red.**), bet dauguma ten minimų įvykių yra nežinomi didesnei Amerikos žmonių daugumai. Tos kronikos nepateko į laikraščių antraštes, nes aprašo nedramatiškus, o kasdieninius vargus, įtampas, pavojus, finansines bei teisines neteisybes. O visa tai juk ir yra kasdienis lietuvių katalikų persekiojimas.

Originalioji brutalumo taktika — kunigų bei vyskupų žudymas, bažnyčių bei vienuolynų deginimas, ir Sibiran ištisų bendruomenių vežimas, dabar yra pakeista subtilesne forma, bandant pamažu ir nepastebimai sunaikinti bažnytinę struktūrą ir tikinčiųjų ištikimybę. Lietuviai suprato, kad jie nebegali daugiau pasyviai priimti dabartinės padėties, kaip negalėjo priimti ir ankstesnės. Tai ir yra priežastis dabartinių protestų užfiksuojamų Kronikose.

Kunigo J. Zdebskio 1971 m. teisme išreikštas protestas primena herojinę Šv. Tomo Moro ištikimybę Bendrijai, nežiūrint stiprios ir nepalankios valstybės spaudimų. Kun. Zdebskis buvo teisiamas dėl mokymo vaikų katekizmo, kurį draudžia sovietų įstatymai. Kun. Zdebskis klausė teismo: "Kodėl prokuroras, matydamas visas šias neteisybes, tyli?" Ilgas sąrašas ateistinių veiksmų nesiderina su "sąžinės laisvės" samprata. Religinę laisvę Sovietų Lietuvoje galima sulyginti su laisve gyventi be leidimo gimti. "Bet mes verčiau turime klausyti Dievo, o ne žmonių". Atsisakęs prisipažinti kaltu, kunigas buvo uždarytas kalėjiman.

Nežiūrint visokių kliūčių, katalikai, kaip kun. Zdebskis, nelaukia, bet dabar pasisako ir veikia prieš neteisybę, kol ji dar nespėjo pilnai savo šaknis įtvirtinti jaunime ir nėra pakankamai nubauginusi senimo. Priešingai negu paraleliniame pasakojime apie Mordoro kraštą, jauni ir seni gyventojai nėra palaužti tokių Saurono blogio įstatymą. Žmonės nepasiduoda.

Sovietai jau valdo Lietuvą trisdešimt metų, ir iš visų išorės ženklų atrodytų, kaip studentai dažnai mėgsta linksmai išsireikšti, kad Liūtams — 30, o Krikščionims — 0. Vis dėlto, pogrindinė Lietuvos Bendrija šiuo metu laimi neapsakomai daug įvarčių, kurių negalime čia minėti. Keliautojas parsiveža įspūdį, kad net ir vienas draugo ausin pašnibždėtas įvykis gali atsirasti storoje įsiutusio ir kerštingo valdininko byloje, ir dar daugiau žmonių gali būti išvežtų iš savo namų nesugrąžinamai į šaltąjį Gulagą.

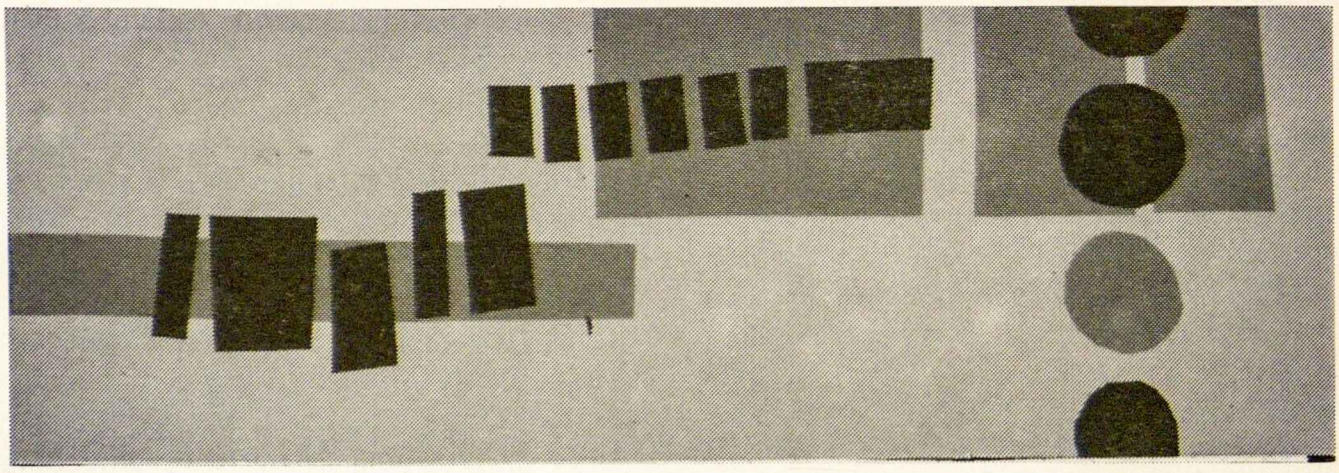

Energijos krizė

ALMIS KUOLAS

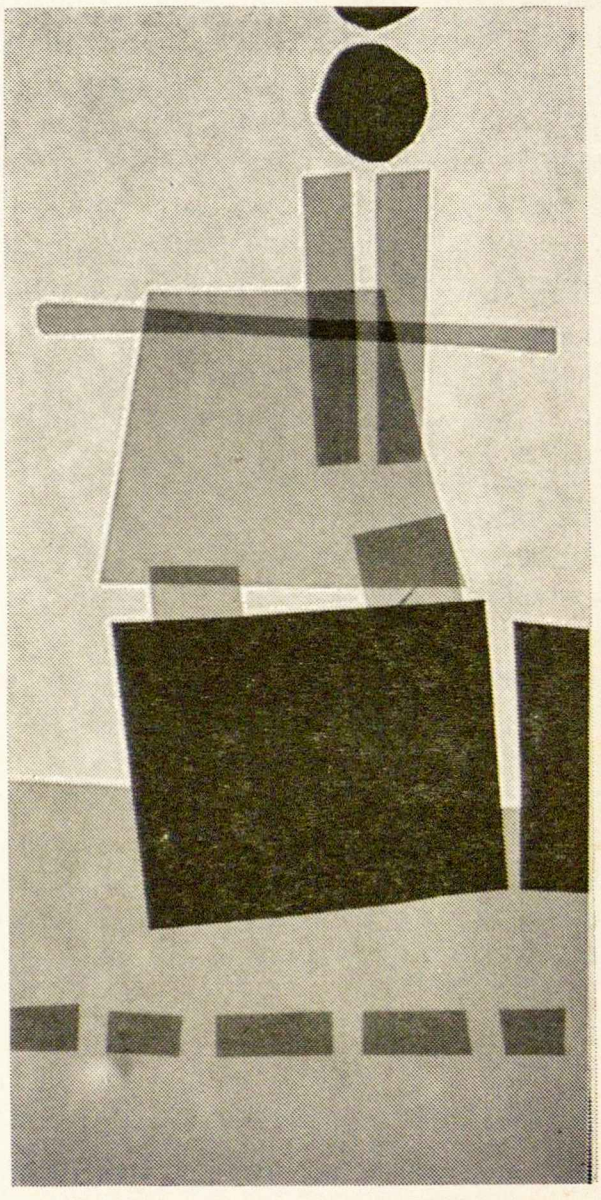

Neseniai Kanados ministeris pirmininkas Trudeau ir JAV prezidentas Niksonas pareiškė, kad stengsis Kanadą ir Ameriką iki 1980-tų metų padaryti pilnai savarankiškomis energijos srityje. Šių pareiškimų negalime mes pilnai realistiškai vertint, ypatingai JAV atžvilgiu, ir tad norėčiau šiek tiek energijos klausimą su jumis panagrinėti — pažiūrėti į esamas ir būsimas problemas, esamus ir būsimus potencialius sprendimus ir šių sprendimų trūkumus bei gerąsias puses.

Žvelgdami į dabartinę energijos krizę, ne retas esame pagalvoję: kur buvo padarytos klaidos? Ar niekas nepramatė šios problemos, kad šiuo metu turime staiga imtis gelbėjimo priemonių? Ir staiga problema virsta nebeišsprendžiama bent penkiasdešimčiai metų. Manytum, kad alyvos kompanijos, valdžia, universitetai, elektros kompanijos, automobilių gamyklos būtų supratę, jog be pakankamos energijos industrializuota visuomenė negali augt, negali net tuo pačiu tempu žengt pirmyn.

Dešimtis procentų viso ekonominio darbo susideda grynai iš alyvos transpor-

tavimo, rafinavimo ir išskirstymo. Piniginiu atžvilgiu tai lyginasi su visu maisto produktų gaminimu, perdirbimu ir išskirstymu. O gi maisto ir agronomijos tvarkymas jau seniai buvo suprantamas kaipo reikalaujantis valdžios priežiūros ir tam reikalui JAV ir Kanadoj buvo seniai įsteigti atskiri departamentai.

Būtų tad tikslu racionalizuot, kad ir sudarymas ilgo metinio energijos plano JAV ir Kanadai turėtų būti svarbumo viršūnėje. Kad nei Kanada nei JAV iki šiol neturėjo ir iš tikrųjų dar neturi tokio plano, mes galime pavadinti viena iš didžiausių visuomeninių klaidų, trūkumų, nesugebėjimų. Ir dar neužtenka to: pati industrijos struktūra yra pasidariusi tokia nelanksti, kad net mažas alyvos trūkumas verčia alyvos kainas nepaprastai smarkiai kilti.

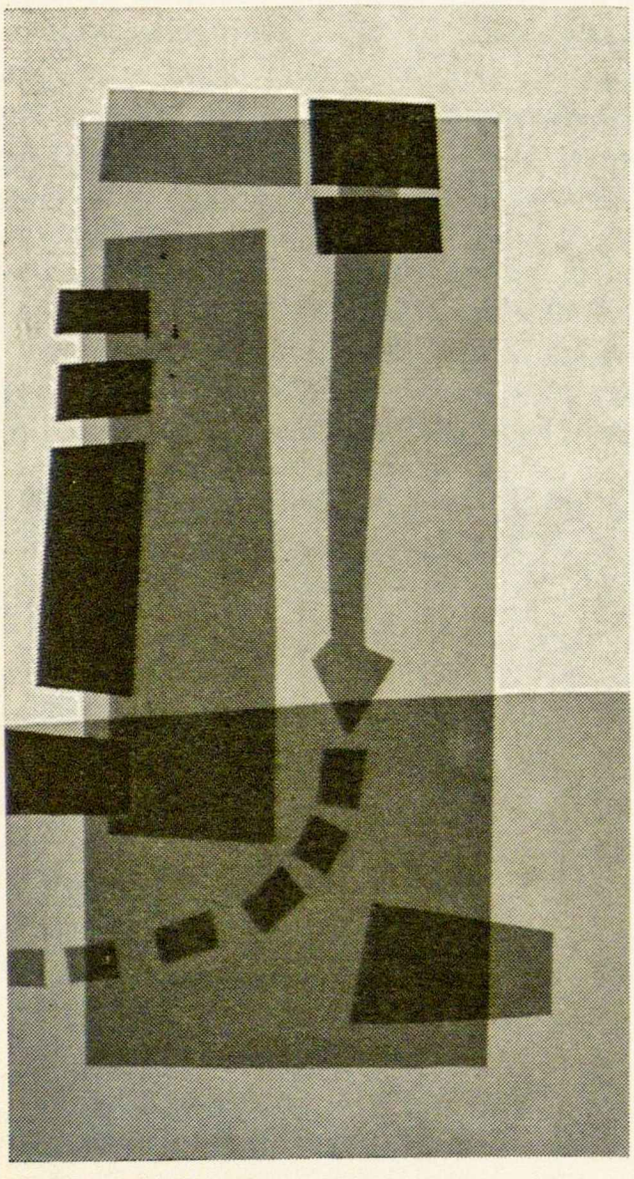

Dabar užsibrėžtas alyvos ir bendrai energijos savarankiškumo staigus atsiekimas iki 80-tų metų, atrodo keistas ir neapgalvotas pasiryžimas, kuris galėtų būti atsiekiamas tik žiauriu energijos rezervų eksploatavimu šešerių metų bėgyje. Tai reikštų, kad reikia sustabdyti nuolat augantį (7 proc. per metus) alyvos pareikalavimą, greitėjančiu tempu tuštinti žinomus rezervus ir didinti naujų alyvos rezervų gręžimą. Iki 1980 m. jau nebeįmanoma pastatyti daugiau atominių reaktorių negu šiuo metu yra suplanuota. Būtų nerealu manyt, kad gaminimas sintetinės alyvos iš anglies ar alyvos akmens (oil shale) jau būtų 1980 metais ekonomiškai apsimokantis masine skale. Saulės ar geoterminės energijos pakinkymas dar toliau ateityje. O vandenilio sulydinimo proceso (hydrogen fusion) negalime tikėtis prieš šimtmečio pabaigą.

Tad nebeklauskime kas atsitiko, bet žiūrėkime truputį į pačios problemos esmę. Problemos skalė yra per didelė ir laiko horizontai per tolimi, kad galėtų tą problemą išspręsti bet kokia paprasta institucija. Industrijoje laiko horizontai dažniausiai siekia 5-10 metų į priekį. Tačiau ši problema nėra 5-10-15 ar net 20 metų laikotarpio problema.

Tai problema, kuri egzistuos tol kol žmonėms energija bus reikalinga. Įvairūs technologiniai žingsniai palengvins tą naštą, bet problema esmėje niekados nebus išspręsta. Tačiau palikti problemą liečiančią ekonomiją, technologiją, sociologiją, ekologiją ir t. t. grynai technologijai išspręsti irgi neatrodo tisklu. Ypatingai sunku technologijai išspręsti prieštaraujančias mintis. Kai ekonomistas remia pigiausią energijos pagaminimo būdą, ekologas susirūpinęs, kad toks metodas perdaug teršia gamtą ir verta būtų ieškoti brangesnių bet švaresnių energijos gaminimo metodų.

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]YDO BIBLIOTEKA

Tad mums reikia tam tikros hierarchinės skalės, išvardinančios įvairius mūsų pasirinkimus. Nors jokios tikslios tokios hierarchijos nėra, tačiau ir netikslią hierarchiją turėti yra geriau negu visai veikti be plano. Iš tokios hierarchijos kūrimo bent gali kilti diskusijos: kurių pasirinktos geriausios alternatyvos.

Pradėkime tad statyti šią skalę-hierarchiją iš apačios, ir pradėkime laikinai nagrinėt problemą grynai iš technologinio taško.

Pirmoji alternatyva tebūna atominė jėga. Ją galime mes padalinti į du atskirus segmentus:

a) Fission (atomų skaldymas), b) Fusion (atomų sulydymas). Atomų lydymas (fusíon) dar per toli nuo praktiško pritaikymo ir tikrai iki šimtmečio pabaigos nebus plačiai panaudotas. Atomų skaldymo (fission) šaką tačiau jau turime ir ją galime dar skirti į dvi atskiras šakeles: converters (keitėjai) ir breeders (dauginantieji reproduktoriai).

1. Lengvo vandens reaktoriai (JAV)
2. Sunkaus vandens reaktoriai (Kanadoje)
3. Aukštos temperatūros gazo reaktoriai

} Converters — keitėjai

1. Skysto metalo greitieji reaktoriai (liquid-metal fast breeders) apie 1980 m.
2. Gas-cooled fast breeder reactr (dar vėliau)

} Breeders — dauginantieji reproduktoriai.

Problema čia yra technologinė ir ekonominė. Saugumo ar taršos baimės jau yra apvaldytos ir žmonės per daug nesibaimina atominių reaktorių. Ekonominė problema yra dvejopa. Pirma — originalus reaktoriaus suplanavimas ir pastatymas reikalauja didelio kapitalo. General Electric savo pinigais Kanadoje ir JAV užsimojo vykdyti tokius projektus. Tačiau viena kompanija turinti tą kapitalą investuoja ten, kur greičiausiai ir pigiausiai pasirodys rezultatai — būtent, lengvo (JAV) ir sunkaus (Kanadoje) vandens reaktoriuose. Tad tik tokie reaktoriai iki šiol yra statomi ir tik General Electric ir Wes tinghouse juos pajėgia pastatyti. Jų todėl nedaug yra ir nedideliu tempu jų statymas vyksta. Antra ekonominė problema yra ryšium su tyrimais, kurie reikalauja didelių sumų pinigų. JAV valdžia tą matydama skiria 320,000,000 dolerių per metus tam tikslui. Tačiau visi tie pinigai naudojami grynai liquid-metal fast breeders tyrinėjimui. Reiškia, tas vienas projektas

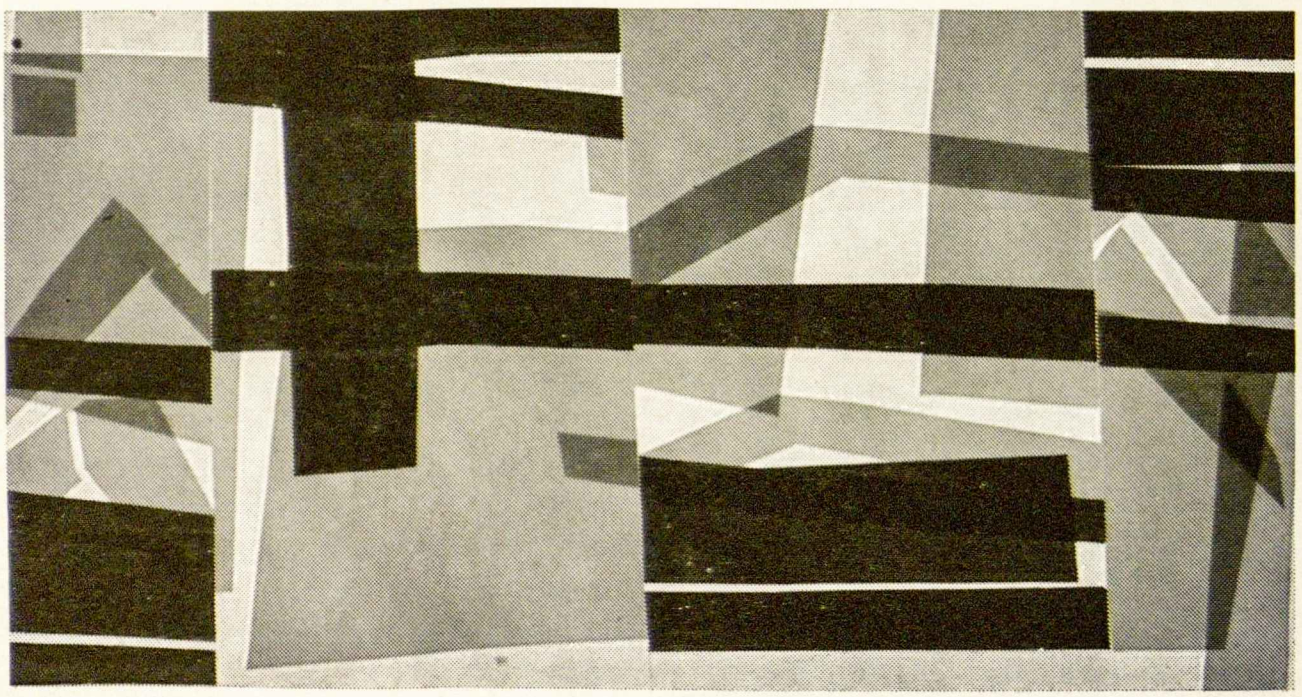

gauna 20 proc. visų JAV tyrinėjimams skiriamų pinigų, Čia trūksta balanso, ir tai vėliau pamatysim dar aiškiau. Gulf General Atomic, kuri tyrinėja gas-cooled fast breeder, gavo tik 1,000,000 dol. iš tų 320,000,000 dolerių. Tokia koncentracija į vieną technologinį išradimą yra pavojinga ir visai nesuprantama.

Žiūrėkime į kitas alternatyvas: paimkim jūrų potvynius. Jei pastatytum aplink visą Ameriką pylimą - užtvanką, kad galėtum pakinkyt potvynius elektros gamybai, pagamintum elektros pakankamai tik miestui tokio didumo kaip Bostonas. Nepraktiškas ir aiškiai neapsimokantis užsimojimas. Norint visą Ameriką ir Kanadą aprūpint elektra pagaminta vėju, reikėtų pristatyti 100 metrų aukštumo malūnų kas porą kilometrų po visą kraštą.

Hydroelektros ateitis nebešviesi. Beveik visur, kur yra pakankamai vandens varyti generatorius (pvz. Niagara), tokie generatoriai jau pastatyti, o jų toli gražu vienų neužtenka.

Tad aišku, kad potvyniai, vėjas ir krentantis vanduo energijos problemos neišspręs.

Sekanti alternatyva būtų pačios žemės šiluma. Žemės centras karštas ir teoretiškai galima būtų tą šilumą naudot — varyt garinius generatorius elektros gaminimui.

Problema tame, kad ta elektra labai lėtai sunkiasi iš žemės centro į paviršių. Tačiau yra manoma, kad tos geoterminės energijos užtektų pagaminimui dvigubai tiek elektros, kiek gaunama dabar iš hydroelektros jėgainių. Šiam reikalui padeda faktas, kad vakaruose prie Rocky kalnų (JAV ir Kanadoj) yra daug vietų kur yra dideli šilumos šuliniai netoli žemės paviršiaus — Hot Springs, Yellowstone Parke (Old Faithful) ir kiti geizeriai. Tokių šulinių yra žinoma apie 1000, ir jų užtektų vakarų pasaulio energijos poreikiams bent 20-30 metų. Problema yra grynai technologinė. Garai kyla iš šulinių ir savyje turi labai daug mineralų. Tų garų transportas pasidaro sunkus, nes tie mineralai labai greit užkemša visus vamzdžius, o jei padarysi per didelius vamzdžius, bus vėl problema, žinoma kaip "poor heat transfer".

Saulės energija — vėl kitas dalykas. Jos daug ir nieko nekalnuoja, tik reikia ją surinkti ir, į bonkutę įdėjus, laikyt iki kol prireiks.

Pastatyt saulės generavimo jėgainę, kad pagamintų tiek elektros kaip pvz. Niagara Falls, reikėtų 100 kvadratinių kilometrų. Nors atrodo didelis plotas žemės, atsiminkit, kad kasyklos (strip mining) tiek žemės sugadina per 25 metus. Tad žemės klausimas bent yra apčiuopiamas ir teoretiškai įmanomas išspręsti. Kol kas pastatyt tokį saulės reaktorių kainuotų nuo 5 iki 10 kartų daugiau negu to paties pajėgumo atominį reaktorių. Su technologiniais pažengimais tikimasi, kad kaina pasidarys daug prieinamesnė. Panaši finan-

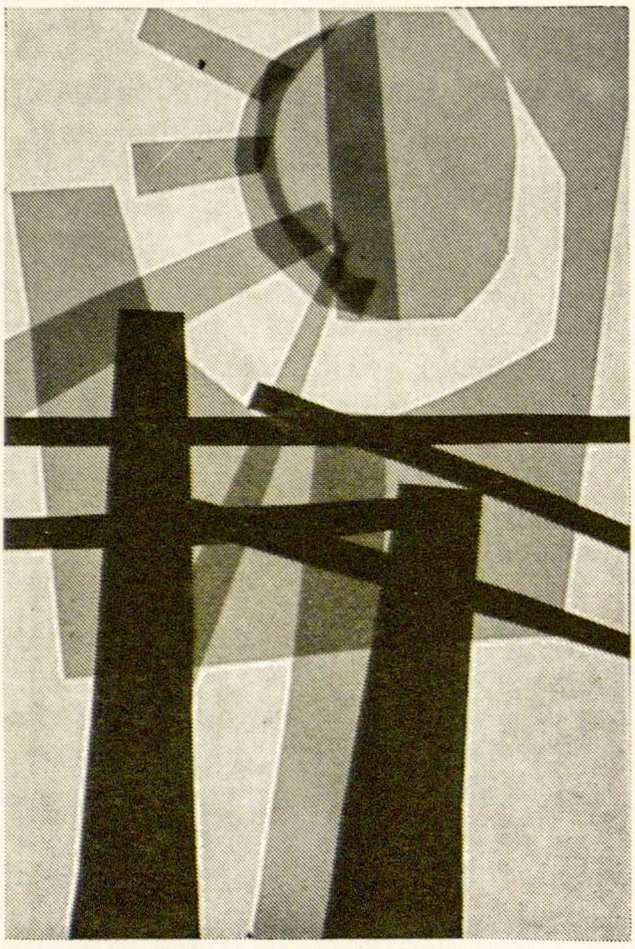

sinė problema egzistuotų ir su saulės energijos rinkimo satelitais orbitoje, kurie energiją perduotų žemėn mikrobangomis. Pažanga bent tokia, kad tam reikalui tyrinėt JAV valdžia paskyrė 12,000,000 dolerių 1974 metams.

Ir taip grįžtame vėl atgal prie iškasamų kurų. anglies alyvos ir natūralių dujų.

Yra žinoma, kad pasaulyje rezervuose stovi 562 bilijonai statinių alyvos. Daugiau negu pusė visos alyvos yra arabų kraštuose. Šiaurės ir Pietų Amerikos kraštuose randama tik 13 proc. visų rezervų. Rusija ir Kinija turi dar 10 proc. Afrika irgi turi 9 proc., o įvairios kitos valstybėlės sudaro likutį. Manoma, kad alyvos pasaulyje atsiras bent dvigubai daugiau 15 metų bėgyje: dauguma ateis iš naujų radinių Aliaskoje ir Amerikos kontinento pakrantėse (off-shore drilling). Tad rezervų atžvilgiu problema nėra tokia didelė. Ir reikia pripažint, kad 60 proc. viso pasaulio energijos reikalavimų patenkins alyva iki 1990 metų.

Anglies rezervai yra dar didesni. Vienoje Amerikoje yra pakankamai anglies net 500 metų Amerikos reikalams. Čia grynai ekologinės ir sociologinės problemos. Šiuo metu 50,000 žmonių Amerikoje negali dirbt, kadangi kasyklose įsigijo "blacklung disease". Ar verta kasyklas eksploatuot, jei darbininkai, dirbantys tose kasyklose, tampa paliegėliais.

Be to, ir alyvos ir anglies deginimo procesai teršia orą ir toliau kelia ekologinę problemą.

Pereikim dabar vienu laipteliu aukščiau mūsų hierarchinėj diagramoj. Būtent, kur ta energija turi eiti, kam ji priklauso, kas pirmas ją gauna. Elektros gaminimas reikalauja 25 proc. visos pagamintos energijos. Transportacija sunaudoja kitus 25 proc., 20 proc. reikia namų bei pastatų šildymui. O paskutinius 30 proc. sunaudoja industrija.

Pažiūrėjus kiek kas sunaudoja, kyla klausimas ar pastangos įdėtos surast geresnes alternatyvas atitinka šių naudotojų reikalams. Atsakymas atrodo tam tikra prasme neigiamas. Nežiūrint anglies ir alyvos ekologinių bei sociologinių problemų, alyva ir anglys bus reikalingos dar daugelį metų. Kai importų kainos kyla, nėra kito pasirinkimo kaip tik naudot šios energijos rezervus iki to laiko kai bus praktiška pakeist į švaresnes energijos formas. Šiuo metu kai importuotos alyvos statinės kaina yra pakilusi nuo 3.75 dol. (prieš arabų - izraelitų karą) iki 9.00 dol. ar net 10.00 dol., jau apsimoka gaminti sintetinę alyvą iš anglies. Masine gamyba būtų galima alyvos statinę tokiu procesu pagaminti už 7.00 dol. Technologija tokiam gaminimui yra žinoma ir iki 1980 metų jau būtų galima tą technologiją pradėt pritaikyt masiniu mastu. Tačiau pastatyt tokią įmonę kainuotų apie 40 bilijonų dolerių. Vėl atsiminkim, kad JAV tiek išleido per praėjusį dešimtmetį grynai erdvių tyrinėjimams. Vėl kyla socioekonominiai klausimai: kas atsitiko su inžinierių ir technikų darbo jėga, kaip investacija ir spekuliacija reaguotų, kaip anglies kasyklų industrija pasikeis, kaip bus pakeisti vandens rezervai? Tarptautinės problemos dar net nepradėtos nagrinėt. Dar svarbiau: kas atsitinka su ta įmone, jei, ją pastačius, arabai staiga nutaria numušt savo alyvos kainas?

Dar galim pereit į patį aukščiausią mūsų hierarchijos poaukštį, būtent, energijos gamybą ir energijos taupymą bei naudojimą.

Elektrinė lemputė, kurios tikslas yra duoti šviesą, iš savo gautos energijos paverčia tik 5 proc. į šviesą, o 95 proc. tos energijos nueina lemputės įkaitinimui. Gera naminė krosnis 75 proc. gauto kuro paverčia į šilumą, o 25 proc. dingsta nesunaudoti. Automobilio motoras, ypatingai dabar su visomis ekokontrolėmis, tik 20

proc. efektyvus. Iš viso tik 35 proc. viso sunaudoto kuro pavirsta į naudingą energiją, šilumą ar šviesą. O kiek pinigų yra paskirta surasti efektingesnį būdą išgavimui didesnio šilumos ar šviesos kiekio iš to paties kiekio alyvos? Beveik nieko. Iš viso biudžeto, duoto energijos tyrinėjimo reikalams, tik porą procentų. Tik dabar pradėta šiam reikalui skirti daugiau dėmesio: 55 mylių į valandą greičio taisyklės automobiliams, 68 laipsnių namų temperatūra, ir t. t. "Radial" automobilio padangos sunaudoja tarp 5 ir 10 procentų mažiau benzino, kadangi mažesnė trintis tarp padangos ir žemės. Lengvesni automobiliai taipgi sunaudotų daug mažiau benzino.

Iki šiol energija buvo per pigi ir kiek norėjai tiek jos gavai. Sunku suprast, kad ką žmogus iki šiol asmeniškai sutaupė, dabar kaip visuomenė turės sumokėt.

Tad sudėkim visą mano hierarchiją į vieną diagramą ir pažiūrėkim koks trūkumas matyti.

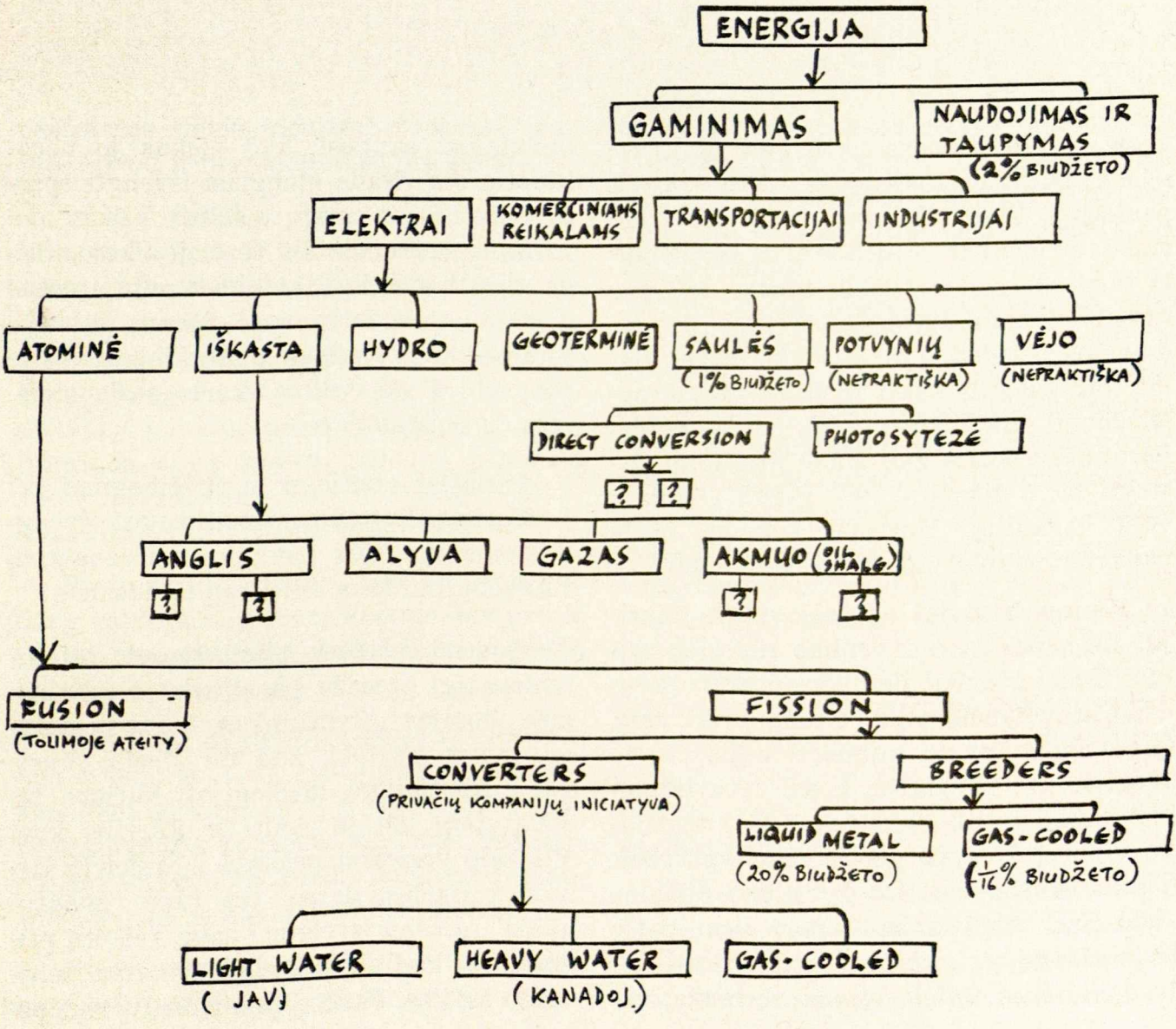

Kaí vílkaí bėga kartu

LINAS SIDRYS

Kai kurie žmonės nori, kad jų gyvenimas būtų nerūpestingas, kaip laisvų paukščių. Vieni blaškosi kaip žvirbliai, rinkdami menkus grūdelius arba pešdamiesi tarp savęs dėl visokių niekų; kiti pasyviai tupi ant savo šakos kaip neišjudinamos pelėdos. Yra ir tokių, kurie mano, kad galės išvengti žemiškų vargų, pasikeldami virš kitų, kaip tas jaunas ereliskaraliukas, kuris gali žaibo greitumu pasiekti savo tikslą ir vėl grįžti į savąją vėjų karalystę. Yra net žmonių, kurie pasitenkina apkirptos vištos gyvenimu!

Senieji lietuviai neturėjo tokių iliuzijų. Jie nepasidavė gyvenimo rūpesčių baimei. Todėl ir dabar lietuviai tebeturi graudžiai staugiančio vilko ženklą prieš akis. Graudumas tai ne baimė, ir alkis tai ne vergija. Ar jūs žinote, kodėl lietuviai kunigaikščiai ir ūkininkai sapnuose regėdavo vilkus? Nes jie gerbė vilko ypatybes. Vilkas drąsiai sutinka gyvenimo sunkius rūpesčius. Ar kas kada nors yra matęs išsiblaškiusį, ar storą, ar užsimerkusį vilką laukuose? Vilkas visada nerimsta, nenuilstamai saugosi, kad niekas jo neužkluptų. Jis visada stengiasi išvengti spąstų, ieškodamas progų maistui. Vilkas niekada nepasiduoda. Jis verčiau alkanas bėga savo rūpesčių takais, bet netupi sotus urve ir neprisiderina prie riebaus ūkio gyvenimo. Jo gyvenimas nuotykingas — ne pasyvus. Todėl vilkas, kuris nesistengia, nebudi, neilgai gyvena.

Panašiai atsitinka ir su žmogumi bei jo idealais. Dauguma žmonių nori išvengti sunkumų: "juk pakanka neišvengiamų rūpesčių, tad kam dar rūpintis idealais?"

Gyvendami tarp tokių žmonių, ateitininkai irgi pamažu pasiduoda ir seka tokias iliuzijas. Ateitininkas, kuris nesisaugo, staiga pastebi, kad tie idealai, kurie glūdi ateitininkų ideologijoj, kuriuos tėveliai taip norėjo įkalti ir kuriuos kun. Yla taip vaizdžiai pristatė moksleivių žiemos kursuose, dabar yra tapę "neaktualiais". Arčiau įžvelgus į save, reikėtų prisipažinti, kad tie principai daugiau nebevaldo širdies. Reiktų prisipažinti, kad ne-

pasiruošęs tiems idealams tarnauti, už juos kovoti ir nepasiduoti jų priešams.

Ir kas atsitiko? Gal net nepastebėdamas, kad išėjęs iš tėvelių namų į universitetą (kur išlepintas "šuo ėda šunį"), individas pamažu pamiršta savo prigimtį, nusmunka ligi šuns lygio, mušdamasis dėl išvirto kaulo! Ateitininkas, kuris aklai pakliūna į tokius paslėptus spąstus, visai praranda savo dvasią, pamažu pamiršta alkį aukštiems idealams ir atsisako visko, kas sudaro tikro žmoniškumo bazę.

Protą gal ir vartoja. Gal būt, net per daug vartoja kitiems reikalams, bet kas iš to, jei yra pamiršęs išsaugoti svarbiausią dalyką — savo širdį!

Atsiradus dykumoj, jaunos širdies globon atiduotas tėvų paveldėjimas išmėtomas. Žmogiškoje širdyje dygstanti meilė ir džiaugsmas tikriems idealmas išlaistomi ant spygliuotų smėlio augalų ir piktžolių, kurios neduoda ir neduos vaisių.

Širdis minta transcendentiniais polėkiais bei vertybėmis: gėriu, grožiu ir tiesa. Bet šitas maistas retai randamas dykumoje. Kieta dykuma nei grąžina įdėtą energiją, nei siūlo naujos energijos šaltinius. Ta vargšė širdis pati išdžiūsta nykioj aplinkoj.

Šita širdis daugiau nebeskatina viską atsižadančiam dosnumui, nebetempia į drąsius žygius, nebeįstengia laimėti pergalės vainiką, įvesti teisingesnę santvarką, išgelbėti nelaiminguosius. Taip lietuvio širdis pameta tą žemdirbio paprastumą bei nuoširdumą, jo drąsų pasiryžimą sunkiam darbui su giliu tikėjimu Dievu, kurį jis matydavo kiekvienoj išartoj vagoj, nuimtam derliuj ir numintoj kryžkelėj.

Ir kaip tai atsitiko? Kodėl gausiai apdovanotas žmogus išdžiovina savo gyvąją dvasią, klajodamas dykumoje, kuri nieko nežada. kurioj niekas neauga, kuri taip žiauriai ryja paklydusių keleivių kaulus karštam smėlyje?

Dėl to, kad dykumos sumaišo net ir gudriausią protą ir aštriausias akis. Žmogui pasivaidena viskas ko jis geidžia, ir jis sumaišo nykstančius laikinus dalykus su

pastoviais turtais. Žmogus tik todėl vejasi miražus, kad tiki susilauksiąs tinkamo atlyginimo, panaikinančio visus rūpesčius. Ir taip jis viską praranda. Kartais nereikia nė miražų. Baisios smėlio pūgos užklumpa net ir atsargiausią keleivį, ir pilki debesys paslepia retus vandens šulinius. Paslėpti pavojai ir netikėti rūpesčiai visada yra su mumis.

Taigi, net ir drąsiausiam individui pravartu keliauti su kompanija, su draugais, kuriais pasitiki. Draugai dažnai išgelbsti nuo paklydimo ir neleidžia pasiduoti asmeninių miražų vilionėms. O kai pasitaiko atvejis, kad visų akys aptemdytos ir protai suklaidinti, tepasilieka viena išeitis: pasitikėti savo jaunos širdies įgimta intuicija. Transcendentinėm vertybėm palinkusi intuicija suranda saugius, dažnai painius takus per pavojingas kliūtis, visai kaip vilko intuicija suranda vandens šaltinius didžiausiose pūgose. Dėl to žmogui taip svarbu išlaikyti savo širdį jauną ir tyrą, apsaugotą ir nesusendintą pasaulio rūpesčių bei savanaudiškų norų.

O širdį geriausiai apsaugo aukštieji idealai, kurių tikslas: gėris, grožis ir tiesa. Visi tą nujaučia. Yra sakoma, kad geras žmogus turi "didelę širdį" arba "jauną širdį" ir ji atspari visoms užtiktoms nelaimėms.

Širdies idealai yra kaip vilko storas kailis. Todėl žmogaus širdis be idealų greitai sužeidžiama. Gyvenimas be jų tampa nuobodus ir liūdnas. Neapsaugotą širdį nenuilstamai griaužia "neišvengiami" gyvenimo rūpesčiai, kurie seka vienas kitą be galo. Nepasitikinti širdis pradeda visko bijoti, kyla visokių iliuzijų. Ironiška, kad šita nereikalinga baimė ir gobšumas suvaržo širdį daugiau negu patys sunkiausi išoriniai rūpesčiai laisvąją ir idealų apsaugotą širdį. Kai pasitaiko tikros kliūtys, suvaržytoji širdis greitai suklumpa, kaip vilkas praradęs kailį ar orientaciją smėlynuose.

Ateitininkui turi būti aišku, kad neturi bijoti ar vengti sunkumų bei rūpesčių, jei tik išsaugo laisvą širdį. Išsaugota širdis prašoka net stiprių erelių laisvės ribas ir mato kur kas daugiau. Idealai atskleidžia tikrovės visumą. Juo daugiau įgimtas palinkimas idealams bręsta, juo daugiau tas žmogus mato, supranta ir myli. Išmąstyti ir sutvirtinti idealai taip pakelia žmogaus širdį, kad jis gali iš anksto pastebėti ir išvengti dykumos plotų, gresiančių audrų, ir pasukti į derlingus bei saugius laukus. Mąstantis žmogus neilstamai ir atidžiai saugosi, nes pilnai supranta, kad siekiami idealai labai lengvai prarandami ar kitų išplėšiami.

Tačiau toks žmogus nebėga nuo pavojingų darbų, nepalieka silpnesnių draugų. Galite pastebėti: gamtos tvarkoj vilkai bėga kartu. Kai darbo yra, jie tarpusavyje nesipeša — kiekvienas atlieka savo dalį. Vilkai sumaniai išlaiko ir narsiai gina savo laukinę prigimtį smailiais dantimis, kuruos paveldėjo iš savo prosenelių. Vienas vilkas tik kiškį pagauna, bet kai vilkai bėga kartu — savo būriais (teams) — net ir lokys neatsigina.

Gerai, kad žvirbliai linksmi, pelėdos akylos ir ereliai greiti, bet vilkai turi gyventi pagal savo prigimtį ir atlikti savo darbą, o ateitininkai — savo.

VAIKAS STEBI ŽMOGŲ.

Aš žiūriu į žmogų
ir galvoju:
Ko jis ten stovi?
Kodėl jis vienas?
Aš nežinau.

Gal jo širdis dižūgauja, o gal graudžiai
verkia, o gal jaučia vienišumą ir baimę.
Aš nežinau.
Aš ir vėl pagalvoju, kad
Žmogus toks įdomus.
Man patinka jį stebėti.

Jo akys turi daug išsireiškimo.
Jos gali pasakyti daug naujienų.

Man patinka žmogų stebėti,
Nes aš jaučiu, kad galiu
Pasidalinti su juo savo jausmais.

Bet ką jis galvoja, žino
Tik jis pats vienas.

RITONĖ IVAŠKAITĖ

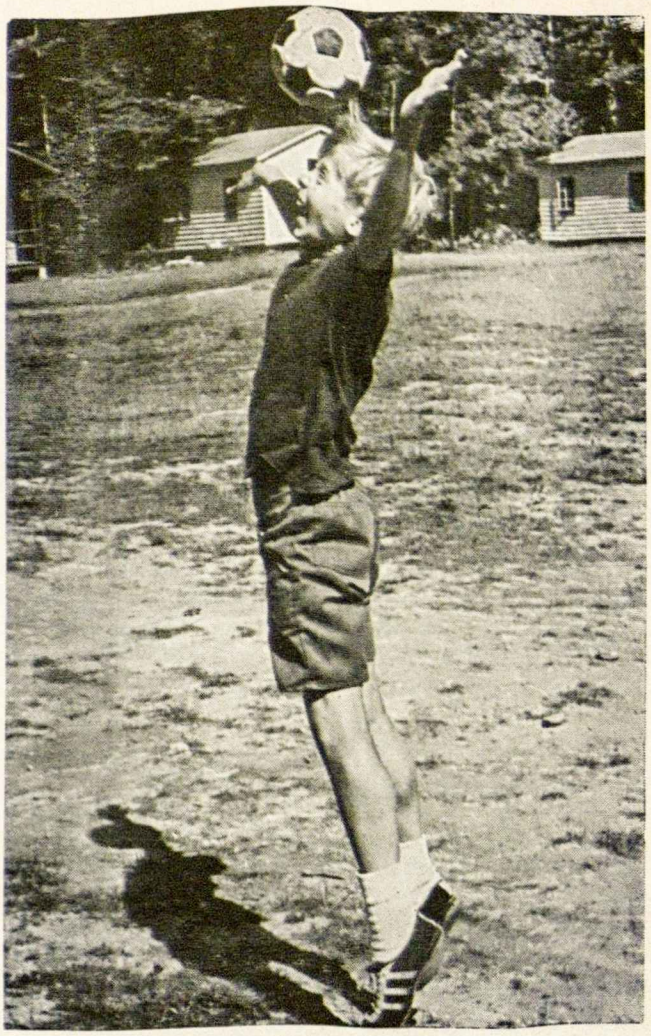

Taip — tada buvo gerai
kai mes dar buvome vaikai.

Viskas buvo linksma,
viskas džiaugsmą nešė.
O dabar kažkas netaip —
kažko trūksta.
Ne taip, kaip turi būti.

Bet ar mes visad liksim pririšti
prie praeities?
Ar vis liūdėsim vaikystės dienų?
Ar ateityje negalime rasti
to paties džiaugsmo,
kurį turėjom kaip vaikai?
Nežinau.

TOMAS GIRNIUS

DŽIAUGSMAS, ŠYPSENA, JUOKAS.

Mažas vaikas žaidžia, meta sviedinį, juokiasi ir šypsosi. Tai yra labai paprasti atsitikimai mažame vaiko pasaulyje.

Kad ir mažiausias būtų atsitikimas, bet visi vaikai juokiasi. Kai gauna ledų, naują žaislą ar tik tėvų meilės, vaikas visada džiaugiasi.

Vaikai neturi jokių tikrų rūpesčių, jie tik lekia kaip paukščiai ir laksto kaip jauni arkliukai. Vaikystės dienos yra pilnos džiaugsmo, šypsenų ir juokų.

ANDRIUS RAJECKAS

Savo kambario tamsumoj,
Laikau savo meškiuką.
O, ką aš daryčiau be jo?
Jis man priduoda drąsos,
ir išblaško mano baimę...

Mano meškiukas išsprendžia
visas mano problemas;
Jis atsako visus klausimus.
Mano draugas yra gan rimtas,
Bet jis ir prajuokina mane kasdien.

O, kur aš pasidėčiau be meškiuko?
Jis toks mielas,
Su manim būna,
ir mane guodžia.

RŪTA STANKUTĖ

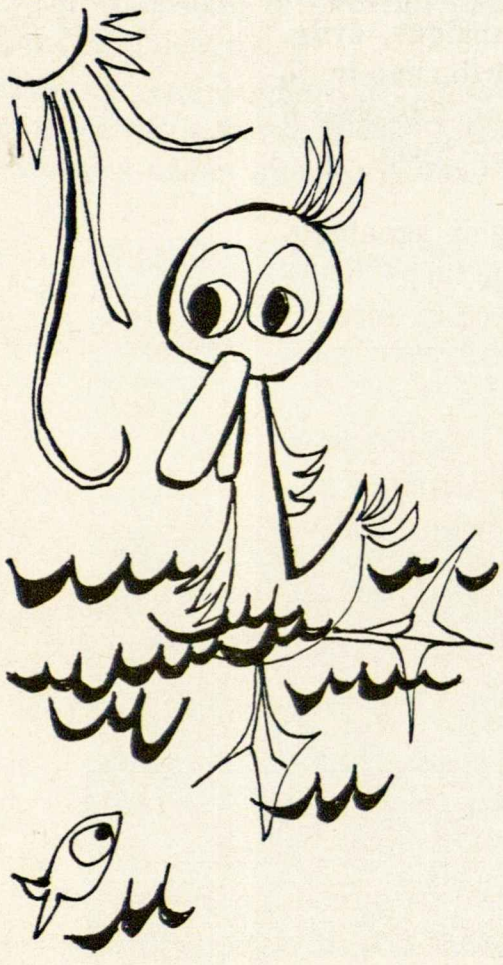

Vaikystė, nekaltumas.
Žaidimas, linksmumas.
Nėra bėdų, nėra skausmų —
Tik daug gražių dienų.

Bet jau neilgai bus tokių dienų
Greitai atsiras svajonė
Ir taip kaip maisto ieško gyvulys
Jie tas svajones vaikys.

AURA OŠLAPAITĖ

ANTYTĖ IR SPINDULĖLIS

Anksti pavasarėly
žiedai dar pumpuruos.
Saulytė anksti kėlės
kalbėt ryto maldos.

Ji siuntė spindulėlį
į žemę nusipraust,
o jis dar sugalvojo
pažaisti ir pasiaust.

Baloj antytė plaukė
tokia rami, daili.
Ji spindulėlio draugė.
Nardyt su ja gali.

Taip spindulėlis žaidė
antytė nardė vis,
pagauti vienas kitą
jie niekad neišdrįs.

O kai saulytė leidos
debesų pataluos,
abu namo skubėjo
prie vakaro maldos.

Birutė V.

MIESTIETĖ

Aušra Kananavičiūtė

Pažvelgus jos pusėn, akys stabteldavo ilgiau negu įprasta, nes ji nepriklausė prie įprasto grožio. Nebuvo ji tradicinė gražuolė, bet jos veido bruožai keistai žavūs. Tik neklyskit galvodami, kad ji panaši į vaikišką manikeną. Išoriai reiškiasi jos šaltos, aiškios mintys, bet jos kalba pabrėžta įžymiu sentimentalumu. Todėl man nebuvo naujiena, kai kartą ji pasakė: "Aš pasisavinau iš savo motinos kilnumą ir patyrusią pasaulėžiūrą". Pabaigus, žvilgtelėjo į mus lyg laukdama pritarimo ir, jo negavus, nes mes buvom gan nustebę, ji paaiškino, kad ją taip išauklėjo tėvai.

Jos apsirengimas pasižymi skoningumu ir patrauklumu. Svetimų tarpe ji pastebės kitų charakterio kokybę ir, suradus progą, be susivaržymo išreikš savo mintis.

Kažkaip nukrypo mūsų pasikalbėjimas į ateitį: "Norėčiau nors kartą gyvenime sukurti įžymią retenybę — eilėraštį, romaną, kuris paliestų širdį ir sielą žmogaus. Tai būtų atviras laiškas pasauliui. Ir ženklai visiems, kad gyvenimo svarbiausią tikslą pati išpildžiau.

"Nenuostabu", pagalvojau sau, nes tik baigiau skaityti jos sukurtas eiles apie liūdną temą. Žodžiuose atsispindėjo jos šviežios, tyros mintys.

PHILADELPHIJOS ATEITININKŲ ŠVENTĖ

Ilgėjomės vasaros ir atostogų. Džiaugėmės atgavę vasarą ir suruošėme Philadelphijos ateitininkų metinę šventę š. m. birželio 15-16 dienomis.

Buvo skaidrus šeštadienis. Artėjant vidudieniui, jaunimas rinkosi į mūsų sendraugių p. Gasparėnų puikią sodybą. Atvyko ir svečių iš New Yorko.

Pasisotinę skaniais sumuštiniais, klausėmės MAS centro valdybos atstovo Viktoro Nako. Viktoras pravedė pokalbį apie būtinybę organizacijoms aktyviai veikti.

Pabaigę pokalbį žaidėm krepšinį, maudėmės ir važinėjom laiveliu.

Atsigaivinę prie ežero, eglių ir pušų pavėsyje klausėmės dr. Elonos Vaišnienės. Jos nuotaikingas pokalbis sudomino visus. Ji pabrėžė pirmųjų lietuvių emigrantų įnašą į JAV. Taip pat priminė knygą **The Jungle**, parašyta Upton Sinclair. Ten aprašomi ir lietuviai emigrantai, įsikūrę Chicagoje.

Atvykus sendraugiams ir jaunimo tėveliams, visi išklausėme Mišias, kurias atlaikė dvasios vadas kun. Kajetonas Sakalauskas. Susirinkę gamtos aplinkoj, įsijungėm į giesmes, kurioms pritarė Rimas Juzaitis akordeonu ir Kazimieras Romanauskas gitara.

Po pamaldų ėjom vakarieniauti. Pasisotinę vieni ruošėmės laužo programai, kiti šnekučiavomės.

Atėjo ir uodams laikas vakarieniaut — slinkom link laužavietės. Laužą vedė Aušra Kananavičiūtė ir Laima Surdėnaitė, pakviesdamos šeimininką p. Gasparėną užkurti laužą. Zita Štarkaitė ir Alė Surdėnaitė pravedė keletą stovyklinių dainų. Rimas Juzaitis akordeonu lydėjo dainas. Jaunutės ir moksleivės prajuokino visus įvairiom išdaigom, įjungdamos ir stebėtojus, kurie nesitikėjo šios staigmenos.

Po laužo jaunimas riukosi pas Virgių ir Vytą Volertus — pabendraut ir pasišokt.

Sekmadienį 10:30 val. ryt. pamaldos už mirusius ateitininkus šv. Andriejaus bažnyčioje. Dalyvavom iškilmingai su vėliava.

Rinkomės į salę iškilmingam posėdžiui, kurį atidarė dr. A. Juzaitis, sendraugių skyriaus pirmininkas. Buvo pakviestas garbės prezidiumas ir įneštos vėliavos. Po-

sėdžiui pirmininkavo studentas Virgius Volertas. Egzaminų komisija, susidariusi iš kun. Kajetono Sakalausko, V. Nako, T. Gečienės ir V. Muroškos, patikrinus žinias rado keltinus į jaunučius: Jolantą Česonytę ir Danutę Surdėnaitę; į moksleivius: Gintarę Gečytę ir Danutę Pliuškonytę; į studentus: Rasą Mačarauskaitę ir Ramunę Šileikaitę. Įžodį priėmė kun. K. Sakalauskas, ženklus įteikė V. Nakas ir dr. E. Vaišnienė.

Sugiedojom ateitininkų himną ir pakeltuosius pasveikino V. Nakas. Pakeltųjų vardu padėkos žodį tarė Ramunė Šileikaitė.

Su įdomumu klausėmės dr. Vaišnienės paskaitos. Paminėjus, kad šiandien Tėvų dieną, ji apibūdino vyresniosios kartos Amerikos lietuvių dosnumą ir pasiaukojimą Lietuvai.

Meninėj daly jaunutės išpildė montažą. Baigėm posėdį Lietuvos himnu. Pasivaišinom skaniais užkandžiais. Pasiryžom susitikt vasaros stovyklose.

Aušra Kananavičiūtė

1973 - 1974 CICERO ATEITININKIŲ JAUNUČIŲ MERGAIČIŲ VEIKLOS APRAŠYMAS

Jaunutės turėjo 10 susirinkimų, 2 iškylas (pirmą sykį, rugsėjo pabaigoje, dalyvavo kuopos iškyloje), ir 3 kartus dalyvavo švenčių programose. Pirmas susirinkimas (10-6-73) pas p. Radvilaitę prasidėjo malda. Po susipažinimo aptarėm ateinančių metų veiklą numatydamos giliau susipažinti su penkiais ateitininkų principais. Toliau ruošėmės metinei šventei, skaitydamos eilėraščius iš "Eglutės". Po to, sekė darbelių valandėlė. Darėme jaunučių vadovėlyje parodytus kirminėlius. Baigėm žaidimais.

10-27-73:

Šiandien pakeitėm susirinkimo vietą. Susirinkom pas p. Paulėnaitę. Ruošėmės metinės šventės programai, repetuodamos numatytą šokį ir eilėraštį. Laikui praėjus, nutarėm pradėti darbelius. Buvom pasiruošusios padaryti pelytes ir liūtus. Mergaitės, susidomėjusios padaryti šį darbelį,

puošė švarkus, supynė uodegytes, užaugino ūsus, ir susuko plaukus. Pagaliau išrikiavo visus ant pianino, o atsisėdusios aplinkui savo sukurtus popierinius gyvuliukus, klausėsi Pupučio nuotykių. Žiūrim kad prabėgo mūsų laikas. Tėveliai atvažiavo mus paimti.

11-10-73:

Ruošėmės metinės šventės programai. Po to ramiai atsisėdom ir kalbėjom apie šeimyniškumą. Išsiaiškinom ryšį tarp mūsų kuopos agapės ir šeimyniškumo principų. Užbaigėm susirinkimą trumpa darbo valandėle. Darėme "bookmarks" papuoštus iškarpytomis snaigėmis.

Gruodžio mėnesį, dėl visokių nepramatytų įvykių, nutarėm susirinkimų nešaukti.

1-13-74:

Suruošėm iškylą. Nuvykom į Jaunimo Centrą "Spiruoklinį Kareivėlį" pamatyti. Mergaitės labai susidomėjo vaidinimu — patiko joms scenos ir vaidintojai. Po vaidinimo nutarėm sustoti restorane toliau pasidalinti įspūdžiais valgant Amerikos mėgiamiausią valgį — hamburgerį su prancūzų bulvytėmis. Sočios išstryksėjom atgal į savo mažą mašinėlę.

1-26-74:

Šiame susirinkime paskyrėm premijas tom mergaitėm, kurios visiškai nekalbėjo angliškai. Atsirado 3 iš 6 kurios laimėjo po žaisliuką. Moksleiviai prašė jaunučius prisidėti prie kuopos laikraštėlio. Mergaitės nutarė parašyti sudėtinę pasaką apie kiškio gyvenimą. Parašiusios susisėdom padainuoti dainų iš mūsų surinkto dainorėlio.

2-9-74:

Artėjo kuopos šventė. Ir vėl reikėjo sukurti programą. Šiais metais globėjai nutarė visiems kartu suruošti vaidinimėlį "Metai". Mūsų būreliui buvo paskirtas snaigių šokis. Taigi ir pradėjom repetuoti. Po repeticijos, aiškinomės tautiškumo principą, o paskui darėm popierines lietuviškas lėlytes. Susirinkimą užbaigėm dainomis ir žaidimais, pasiskolintais iš jaunučių vadovėlio.

2-23-74:

Repetavom snaigių šokį, o paskui ramiai susisėdom aplink magnetofoną ir sukūrėm kuopos laikraštėliui antrą dalį sudėtinės pasakos. Mergaitės labai džiaugėsi, kai išgirdo savo sukurtas mintis. Baigėm žaidimu "žiedas".

Taip ir praslinko laikas. Vieno susirinkimo metu nutarėm sekančią dalį veiklos paskirti mamytėms. Paskyrėm datą — gegužės 19 — visom mamytėm surinkti. Tuo tarpu mes kiekviename susirinkime atlikome dalį pasiruošimo.

Pirmiausiai reikėjo turėti mamytėms dovanų, o joms atrodo, kad geriausiai patinka tie daiktai, kuriuos pačios dukrytės sukuria. Taipgi, kiekviena mergaitė pasėjo gėlyčių pačios gražiai nuspalvotoj vazoje.

Antra, tai reikalinga turėti programėlę. Šiam tikslui sukūrėm dainorėlį. Kiekvieno susirinkimo gale susėdom ratu ir linksmai padainavom — "Ridikėlis ir Petruška", "Du Gaideliai" ir taip toliau.

Dar trečia pasiruošimo dalis tai buvo pakvietimų paruošimas. Vieną susirinkimą paskyrėm specialiai kortelių paruošimui, kad mergaitės galėtų parnešti mamytėms. Korteles kiekviena įvairiai nuspalvavo, aplipdė visokiais blizgučiais ir gražiai įrašė — "Mamyte, prašau ateiti į balių tavo garbei..."

Pagaliau viskas buvo baigta — pakvietimai išdalinti, dainelės išmoktos ir net gėlės neblogai išaugusios. Štai jau ir susirinko mamytės su dukrytėm.

Programa prasidėjo trumpu eilėraščiuku skirtu motinom. O paskui, visos įteikė gėles nustebusiom mamytėm.

Programa baigės su dainelėm, kuriom linksmai pritarė ir mamytės.

Tada jau buvo galima laisvai vaišintis ir pabėgioti. Mamytės šnekučiavosi, o mergaitės kieme žaidė. Atėjus laikui išsiskirstyti, mamytės net nepyko, kad dukryčių šviesios išeiginės suknelės buvo jau ne tokios šviesios. Visos linksmai išsiskyrė — džiaugės tokia linksma metų veiklos užbaiga.

Ar nori 150 dolerių?

Juos gali labai lengvai laimėti, dalyvaudamas "Laiškų Lietuviams" konkurse. Šių metų konkurso tema yra laisva, tik rašinys turi tikti "Šeimos" ar "Jaunimo" skyriui. Tad reikia rašyti kokiu nors šeimos ar jaunimo klausimu. Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai (2345 W. 56th St., Chicago, Ill., 60636) iki š. m. gruodžio 31 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos penkios premijos: I —150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol., V — 25 dol. Tas pats asmuo gali laimėti ir kelias premijas.

FOTOGRAFAI, DĖMESIO!

Lietuvių Foto Archyvas kviečia Jus dalyvauti metinėje lietuvių fotografų parodoje - konkurse, kuri vyks Jaunimo Centre, Čikagoje š. m. lapkričio 22 iki gruodžio 1 d.

Konkurse bus dvi nuotraukų grupės — juoda balta ir spalvota. Juoda balta - noutraukos turi būti paties fotografo darbas, spalvotos gali būti pagamintos laboratorijos.

Nuotraukos turi būti bent 5"x7" dydžio (bet pageidaujamos didesnės), priklijuotos prie kartono. Ant kitos pusės turi būti užrašytas dalyvio vardas, pavardė, adresas ir nuotraukos pavadinimas. Su eksponatais reikia pristatyti ir nuotraukų duplikatus, kurie bus naudojami spaudai ir knygai PARODA '74. Kiekvienas dalyvis gali patiekti ne daugiau kaip dešimt nuotraukų. Galima dalyvauti ir su mažiau darbų.

Juri komisija, kurios sąstatas bus paskelbtas vėliau, atrinks noutraukas parodai. Kita komisija kūrinius premijuos. Premijos už geriausius darbus bus skiriamos tik jauniesiems amžiumi fotografams (iki 30 metų), bet parodoje kviečiami dalyvauti visi, ne tik mėgėjai, bet ir profesionalai. Siunčiant darbus, pažymėti dalyvio amžių. Už geriausius darbus bus paskirtos piniginės premijos: I — 350.00 dol., II — 250.00 dol., III — 150.00 dol.

Nuotraukas reikia pristatyti iki lapkričio 15 d. šiuo adresu:

Algimantas Kezys, S. J.
2345 West 56th St.
Chicago, Ill. 60636, USA

Dalyvavimo mokestis yra 3.00 dol.

Parodos proga bus išleistas foto albumas PARODA '73', kuriame bus atspausdintos rinktinės nuotraukos iš pernykštės lietuvių fotografų parodos. Kitais meais bus išleistas kitas albumas PARODA '74' su šios parodos reprezentaciniais darbais.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJA I, Pranas Naujokaitis. Šis tomas apima rašytinį lietuviškąjį žodį nuo Mažvydo iki Maironio. JAV LB Kultūros Fondo leidinys, išleistas 1973 m., spausdintas Pranciškonų spaustuvėje, Brooklyne. Kaina 10 dol.

ŠILKO TINKLAI, Aloyzas Baronas. Apysakų rinkinys. Išleido Ateities Literatūros Fondas 1974 m., spausdino DRAUGO spaustuvė. Aplanką piešė Kazys Veselka. Kaina 4.50 dol.

SEPTYNI SAULĖS PATEKĖJIMAI, Julija Švabaitė-Gylienė. Eilėraščių rinkinys. Išleido Ateities Literatūros Fondas 1974 m., spaudė Mykolo Morkūno spaustuvė Čikagoje. Viršelį ir vinjetes piešė Danguolė Stončiūtė. Kaina 3.50 dol.

ŠALTINIS, 1974 m. nr. 2 ir 3. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas, išeinąs kas antrą mėnesį. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga ir Marijonai. Redaguoja S. Matulis MIC. Redakcijos nariai: K. A. Matulaitis, MIC, A. Geryba, V. Šlaitas, L. Švalkus ir R. Geležinis. Redakcija, administracija ir spaustuvė: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England. Prenumerata metams 4 dol., o atskiras numeris — 70 centų.

MŪSŲ ŽINIOS, 1974 m. nr. 5, 6, 7, 9, 10 Lietuvių Jėzuitų ir Jaunimo Centro Čikagoje dvisavaitinis biuletenis. Redaguoja Danutė Vakarė, 7114 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629.

EGLUTĖ, 1974 m. gegužė. Vienintelis lietuviškas laikraštėlis vaikams išeivijoje. Redakciją sudaro: ses. Ona Mikailaitė, Elena Juknevičienė, Danguolė Sadūnaitė. Administruoja ir spausdina Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, Putnam, Connecticut 06260. Prenumerata metams — 5 dol., vieno numerio kaina — 50 centų.

ALp(LKA)1786
1974, Nr.6

90.725.306